

Četvrtak, 20. oktobar 2005.

Statusna konferencija

Svedok Miloš Došan

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.08 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Sada ćemo da govorimo o stvarima koje se odnose na korišćenje vremena. Optuženi je dostavio popis svedok za ostatak njegovog dokaznog postupka, kao što je bio i upućen da učini. Gospodine Miloševiću, taj popis je nama dostavljen *ex parte*. Da bi i druga strana mogla da dobije taj popis kao što treba da dobije, vi treba da podnesete redigovanu verziju. Moram da kažem da informacije koje vi tražite od Sekretarijata (Registry) u vezi sa iskorišćenim vremenom Tužilaštva tokom njihovog dokaznog postupka, su dostupne i Pretresno veće sada nalaže Sekretarijatu da vam dostavi te informacije. Kad je reč o drugim stvarima koje ste pomenuli u vezi sa 199 svedoka, a koji, prema vašim rečima, preostaju u vašem dokaznom postupku i za koje treba 452 sata da se ispituju, Pretresno veće konstatuje da je vama preostalo 106 sati od ukupnog vremena koje vam je dodeljeno i da je na vama da organizujete prezentaciju preostale vaše odbrane na taj način da se ona uklopi u 106 sati. Imate li nešto da kažete u vezi s tim? Nakon toga ćemo da saslušamo i druge strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam, gospodine Robinson (Robinson). Smatram da je ovo jedan prilaz koji se ne može smatrati poštenim prilazom. Skrećem vam pažnju na neke činjenice. Slučaj druge strane je trajao 300 dana. Druga strana je izvela 352 svedoka. Vi niste uzeli kao kriterijum ni broj dana, ni broj svedoka, već nekakav broj sati. U principu ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, zaustavite se na trenutak. Jedan važan faktor koji niste spomenuli je to da je od 352 svedoka Tužilaštva, samo jedana trećina tog broja pozvana da ovde svedoču uživo. Dve trećine

svedoka Tužilaštva svedočilo je putem pisanih izjava, a vi taj mehanizam uopšte niste koristili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upravo je to argument protiv ovakvog načina, protiv ovakvog načina zaključivanja, gospodine Robinson. Jedna trećina svedoka je svedočila uživo. To praktično znači da dve trećine svedoka imaju u ovoj formuli nepostojeće vreme. Šta bi bilo da su svi svedoci svedočili po Pravilima 92bis i 89(F), znači bez glavnog ispitivanja, onda bi značilo da ja uopšte nemam vreme za moje svedoke. Ja smatram, a to su sasvim principijelni razlozi, pravo na odbranu se ne može ograničiti matematikom i ono se ne meri vremenom. Vi to dobro znate, gospodine Robinson. Od tih 114 svedoka koji su svedočili uživo, znači, samo je njima računato vreme, sve ostalo vreme za mene ne postoji. S druge strane, vi kažete Pravilo 89(F). Ja i da sam želeo itekako da ga koristim, ja uopšte nisam imao vreme za pripremu takvog načina korišćenja svedoka. Vi ste videli sa Pravilom 89(F), ovde su se gomile bajndera isporučivale praktično bez glavnog ispitivanja. Ne može se na takvoj matematici, na štetu utvrđivanja istine, zasnivati cela ova konstrukcija o vremenu koje se meni dodeljuje. Pored toga, pogledajte sada sa drugog stanovišta: 352 svedoka koje je izvela druga strana, ja imam ukupno sa svim svedocima koje sam već izveo za trećinu manje svedoka. Prema tome, smatram da je sasvim razumno i pošteno da se odredi veće vreme. Imajte u vidu, na primer i činjenicu da je druga strana izvela ovde nekoliko desetina eksperata. Iza izvođenja tih eksperata, bez obzira na sumnjiv karakter tih ekspertiza, stoje godine rada. I veliki resursi. Ja uopšte nisam u ovim uslovima u mogućnosti da imam, sa svoje strane, toliko eksperata koji mogu da ulože sad toliko rada, jer vremena nikakvog nema. Moji eksperti mogu da svedoče samo o onome šta se može zasnivati na njihovim ranijim radovima, na njihovim temama koje su ranije obrađivali i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kažete da je razumno i pravedno to da vam se da više vremena. Da li to znači da vi sada tražite produženje vremena koje je odobreno za vaš dokazni postupak?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja se nadam, gospodine Robinson, da je to sasvim očigledno.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, ako ste završili, onda ćemo da saslušamo gospodina Najsa (Nice) i gospodina Keja (Kay).

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, možete da završite vaše izlaganje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Želim da dodam, gospodine Robinson, da u celoj fazi njihovog slučaja ni jednom niste ograničavali njihovu stranu u pogledu vremena. Vreme se isključivo odnosi na mene. Dakle, oni sa jedne strane imaju jednu ogromnu mašineriju i ogromno vreme koje je moglo da radi, s druge strane vi meni praktično računate samo jednu trećinu svedoka koje su oni ispitivali ovde uživo, a za sve ostale svedoke je nepostojeće vreme u ovakvoj računici. Mislim da se to ni na kakav način ne može spojiti sa principima pravičnosti, niti sa bilo kakvim, čak i u naznakama, željama i vašim i bilo čijim koji je u ovo uključen sa vaše strane, da sazna činjenice i istinu. Prema tome, ako vas to ne interesuje, ako vas te činjenice i dokazi ne interesuju, onda se možete služiti samo ovakvim vremenskim ograničenjima i to je to. Na kraju krajeva, ovde je i bio pokušaj da mi se onemogući da govorim, kad ste mi bili oduzeli pravo da govorim, sad se to čini vremenskim ograničenjima. Dakle, mislim da je ovo apsolutno nepošten prilaz. I ja zahtevam da se meni omogući da izvedem svedoke u onom broju u kome ih je izvao gospodin Najs, a ja u tome govorim o manjem broju. To je, mislim, jedan minimum koji se treba da obezbedi, da bi se saslušala i druga strana, po osnovnom principu *audiatur et altera pars*. Kako da saslušate drugu stranu ako je na ovakav način napravljena jedna manipulacija zasnovana na matematici? Ja nigde nisam čuo da se matematikom ograničava pravo na odbranu, niti pravo na iznošenje istine i činjenica, ali vi to možete, naravno ...

SUDIJA ROBINSON: Ja vam neću dozvoliti da kažete da je bilo manipulacija. Podaci koje ste tražili biće vam dostavljeni. Gospodine Najs, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da se razumemo, nije reč samo o podacima, samo manipulacija. Pa zar nije manipulacija da kad ste, sami ste rekli, trideset i nešto posto svedoka je uživo svedočilo. Po ovoj vašoj formuli one dve trećine svedoka Tužilaštva ni na kakav način nemaju uticaja na vreme koje se meni dopušta. Zar to nije manipulacija sama po sebi?

SUDIJA ROBINSON: Ne, ja ne smatram da je to manipulacija. Hvala, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Vrlo kratko. Koliko sam ja shvatio, današnja rasprava se održava da se ustanovi kako će optuženi da koristi vreme koje mu je preostalo, a ne da se raspravlja o zahtevu za produženje roka. Ukoliko on želi da postavi takav zahtev, ja pozivam Pretresno veće da od njega zatraži da to bude u pisanom obliku na način na koji mi takođe možemo da odgovorimo u pismenom obliku. Treba imati na umu i sledeće: i Tužilaštvo i Pretresno veće u više navrata su skretali pažnju optuženom na protok vremena. Mnogo puta mu je skrenuta pažnja na to da je poželjno da se koristi Pravilima 89(F) i 92bis. Isto tako, kad je reč o Tužilaštvu, Tužilaštvo je u više navrata skrenulo njegovu pažnju na potencijalnu relevantnost nekih tema na koje se koncentrisao. On je i dalje izvodio dosta dokaza o kontekstu i uopštenim temama, proširio je taj deo svog dokaznog postupka znajući da to takođe troši njegovo vreme. To su sve izbori koje je napravio. Isto tako, on je sam odlučio da ne koristi usluge advokata koji bi mu bili od pomoći, što bi skratilo njegov dokazni postupak i pomoglo da svi njegovi dokumenti budu efikasniji i sažetiji i on je sve te izbore napravio sasvim svesno. Ono šta optuženi želi da uradi je upravo ono šta sada i radi, a to je da Sud dovede u poziciju u kojoj će reći "morate da mi date više vremena". A odgovor na to je da Sud ne mora da mu da više vremena. Sud je bio izvanredno pravedan prilikom dodele rokova, podsetio ga je na činjenice da on želi da bude sam svoj advokat, govorio mu je da treba pažljivije da troši vreme i mi smatramo da ukoliko optuženi ne iznese uverljive argumente na pisani način, da treba i dalje da bude ohrabren da koristi svoje vreme mnogo bolje, da koristi usluge gospodina Keja i gospođice Higin (Higgins). Isto tako, da koristi Pravilo 89(F) i Pravilo 92bis. Još jedna stvar: na današnjoj raspravi došlo je izgleda do promene stava optuženog, jer on je rekao da nema vremena da se bavi Pravilima 89(F) i 92bis. Međutim, imao je vremena na ovaj ili onaj način, imao mogućnost da koristi usluge advokata kao što rade svi drugi ljudi pred ovim Sudom. Da se on opredelio da koristi advokate na bilo koji način, bilo bi dovoljno vremena da se svedoci pripreme po Pravilima 89(F) i 92bis. Prema tome, njegova promena stava samo odražava nameru da se Sud dovede u situaciju u koju je sada doveden, a mislim da bi Pretresno veće trebalo da bude čvrsto i da pruži tome otpor.

SUDIJA BONOMI: Mislim da se ovde ne radi samo o advokatima koji mogu da budu od pomoći. Imamo sada pred sobom dobar primer svedoka koji je vrlo sposoban da napravi pisani materijal o temama o kojima govori. Naime, dokazni predmeti koje je on doneo sadrže mnoge izveštaje koje je

napisao. Pored toga, tu je i knjiga koju je napisao. Prema tome, gospodine Najs, ne radi se samo o tome da bi samo advokati mogli da pomognu advokatu u pripremi materijala.

TUŽILAC NAJS: Da, svakako, u pravu ste. Kad sam spomenuo moje uvažene kolege, gospodina Keja i gospođicu Higin, moram isto tako da podsetim sve ovde da postoje i saradnici optuženog, postoje i drugi advokati u Beogradu koje je pre par nedelja spomenuo jedan svedok. To je ime jednog advokata koji nije izgleda učestvovao u pripremanju. Prema tome, znamo da postoje advokati koji mogu da pomognu, ali je optuženi napravio svesnu odluku da se njihovim uslugama ne služi. Još jedna stvar o ovome što je rekao sudija Bonomi (Bonomy) o poslednjem svedoku. Smatram da moram sve nas da podsetim na činjenicu da se poslednji osam ili 10 svedoka, da su svi oni doneli cele biblioteke dokumenata. Mislim da može da se kaže da je broj dokumenata koje su oni doneli, a koji se odnose na središnja pitanja u ovom Predmetu vrlo mali, manji od ukupnog broja koji je donet. Imajući u vidu ograničenja koja su na pravilan način nametnuta optuženom, da je on dobro shvatio situaciju ili da su ga savetovali advokati, shvatio bi da postoji potreba da se svi ti dokazni materijali u velikoj meri redukuju, ali on to nije učinio.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Napravićemo pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: U vezi sa pitanjem koje je pokrenuo optuženi, moram da u ime Pretresnog veća kažem sledeće: gospodine Miloševiću, stalno govorite o 300 dana koje je upotrebilo Tužilaštvo za izvođenje svojih dokaza. Odlično znate da proračune nismo pravili po tom osnovu. To stalno pozivanje na 300 dana je neiskreno, ako ne i maliciozno. Ovo Pretresno veće je mnogo puta reklo da je proračun napravljen, a to će da vam bude jasno kada dobijete podatke koje smo vam obećali, od Sekretarijata, taj proračun je napravljen na osnovu stvarnih sati koje je upotrebilo Tužilaštvo. I to stalno pominjanje 300 dana je pogrešno i neosnovano. Drugo, gospodine Miloševiću, imate na raspolaganju ista sredstva i resurse kao i Tužilaštvo ako želite da pružite neke pismene izjave i dokaze po Pravilu 92bis i 89(F). Rekli ste da Tužilaštvo nikad

nije bilo ograničavano u izvođenju svojih dokaza. To nije tačno. Setićete se da je u određenoj fazi izvođenja dokaza Tužilaštva, Pretresno veće Tužilaštvu dalo 100 dana da završi. Tužilaštvo se tome protivilo, uložilo prigovor i taj prigovor je odbijen. Podsetiću vas takođe da kao što ste i vi morali da skratite svoju listu svedoka počevši od veoma velikog broja i Tužilaštvo je moralo da učini to isto. Tužilaštvo je počelo otprilike od 1.000 svedoka, koliko se sećam. Imali smo prilike, gospodine Milošević, mnogo puta da vas podećamo na razne resurse koji bi vam olakšali rad, koje ste vi stalno odbijali da iskoristite. Postoje dodeljeni advokati, njih dvoje i njihov tim koje finansira Sekretarjat, imate tri pravna savetnika, a postoji i oficir za vezu koji vam pomaže u administrativnim aspektima pripreme vašeg izvođenja dokaza. Sekretarjat vam je takođe satavio na rasplaganje kancelariju i sredstva za vezu koje nema ni jedan drugi optuženi. Ono što bi vi trebalo sada da činite je da bolje koristite vreme koje vam je na raspolaganju. Na raspolaganju vam je ostalo 106 sati. I te sate treba bolje da iskoristite koristeći resurse koji su vam raspoloživi i mislim da ne treba da vas podsećam koji su to resursi. Ali kada bi bili iskorišćeni na pravi način, vi biste mogli da pozovete mnogo više svedoka nego što ste to učinili postupajući kao do sada. Drugim rečima, ako biste na drugi način vodili svoju Odbranu. Smatramo da je u ovom trenutku zahtev za produžetkom vremena preuranjen tako da ga nećemo razmatrati. Umesto toga, Pretresno veće od vas traži, kao što sam rekao, da vodite i da organizujete vašu Odbranu na taj način da uspete da svedoke izvedete za vreme koje je preostalo. Molim da se uvede svedok. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Uopšte ne želim da komentarišem ono što ste vi rekli, ali pošto mi niste dali priliku da komentarišem ono što je gospodin Najs rekao, samo par opaski. Gospodin Najs je rekao da sam ja promenio svoj stav što nije tačno. Moj stav je bio i ostao da ovo što se ovde događa bude javno, a ne da se čini pismeno. I rekao sam u pogodbenoj rečenici da i kada bih to želeo, ne bih mogao da koristim takav način, takav način koji on predlaže. Druga tvrdnja gospodina Najsa takođe je neosnovana. On govori o tome da ja izlažem činjenice o kontekstu. Ja izlažem činjenice o kontekstu upravo suprotno onome što čini gospodin Najs koji izvlači stvari iz konteksta i pravi potpuno pogrešne pretpostavke na bazi tih izvučenih stvari iz konteksta. Treća stvar koja je nedopustiva...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, dao sam vam priliku da odgovorite na ono što je rekao gospodin Najš pošto kažete da niste imali tu priliku, ali ako to želite da uradite morate to da uradite najkraće moguće. Ne želim da upućujete bilo kave opaske na ličnoj osnovi. Tako da ću vas saslušati vrlo, vrlo kratko, a onda ćemo pozvati svedoka. Imate li još nešto da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najš traži da ja sa ovim vremenim ovakvim budem...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, to ne želim da čujem. Dajte da pozovemo svedoka. Pozvaćemo svedoka. Uvešćemo svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Milošević?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što gospodin Najš započne unakrsno ispitivanje, ja sam u skladu sa vašim rečima za vreme trajanja ispitivanja ovog svedoka hteo da prvo zatražim da se uvedu dokazni predmeti koje sam predošio svedoku i koje je svedok komentarisao. Uostalom, viste rekli da ćemo to učiniti jutros.

SUDIJA ROBINSON: Da, da. Tabulatori od 6 do 39. Gospodine Kej?

ADVOKAT KEJ: Dok se bavimo dokaznim predmetima. Juče je pokrenuto pitanje tabulatora 30 i u izjavi drugog oficira vojske Odaka. Kad sam proveravao dokazne predmete koji su uvedeni kroz Delića, na primer D300, tabulator 362, to je izjava Vukovića koja je bila u Delićevom fajlu dokaznih predmeta. To nije bilo uvedeno u dokazne predmete, samo je bilo označeno radi identifikacije tako da je ono čega je sudija Bonomi rekao da se seća, tačno.

SUDIJA ROBINSON: Donećemo nalog o prihvatanju dokaznih predmeta posle pauze. Gospodine Najš.

TUŽILAC NAJŠ: Što se tiče pauze, da li smo sad pomerili sve pauze ili kao i obično imamo pauzu u pola 11?

SUDIJA ROBINSON: U pola 11.

SUDIJA KVON: Samo pre nego što počnemo. Gospodine Kej, da li možete da potvrdite da je optuženi preskočio tabulatore 18, 20, 42?

ADVOKAT KEJ: Da, 22 i onda 40.

SUDIJA KVON: I 40.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Đošan, gde ste služili 1991. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: 1991. godine bio sam u Batajnici komandant Petog vazdušnog diviziona protivvazdušne odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U 1992. godini?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Takođe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1993. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: 1993. godine sam bio u Prištini (Pristine) komandant 311. samohodnog puka protivvazdušne odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1994. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Takođe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1995. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: 1995. godine sam od 1. januara 1995. godine do 30. juna 1995. godine bio u sastavu Srpske Vojske Krajine, Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje su bile tamo vaše dužnosti?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Komandant 44 raketene brigade protivvazdušne odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U to vreme, ko vas je plaćao? 40. kadrovski centar?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Plaćeo me onaj ko me je plaćeo svo vreme. Dobivao sam platu na tekući račun i nisam o tome ni razmišljao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ljudi se ponekad brinu i o penzijama. Da li ste za sve vreme služenja u Krajini, dobijali, da li vam se duplo računao penzijski staž?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kako ste znali da dobijate dupli penzijski staž, ko vam je to rekao?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam znao i tada mi to nije bilo važno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto? Zato što ste učestvovali u ratu za Srbe u drugoj zemlji?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam učestvovao u ratu za svoj narod na teritoriji pod zvaničnom kontrolom Ujedinjenih nacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se borili, da li ste bili u borbenoj akciji?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Bio sam komandant brigade protivvazdušne odbrane i nisam učestvovao u borbama na zemlji. Kao ni ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li ste se borili u vazduhu protiv aviona? Koje vrste aviona ste napadali?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Oborili smo jedan helikopter.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čiji helikopter?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Helikopter koji je ilegalno preletao teritoriju Republike Srpske Krajine i koji je prevezio teroriste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Republika Srpska Krajina u to vreme bila priznata u nekom međunarodnom smislu? Molim vas, odgovorite.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tada je bila pod zvaničnom zaštitom Ujedinjenih nacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta ste vi tamo radili boreći se na toj teritoriji?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam tamo bio da pomognem svome narodu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svom narodu, to je koji narod?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Moj narod je srpski narod...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U tim ratovima radi se o srskom narodu i za njihove interese ste se borili, je li tako? To je jednostavno.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Znate, ja sam otišao tamo nakon dejstva NATO avijacije po narodu u Republici Srpskoj Krajini. Pre toga je NATO bombardovao Republiku Srpski Krajinu. I posle svakog zločina na mesto dolazi onaj ko će pomoći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne poričete svoj raniji odgovor u kome ste rekli da ste se tamo borili za svoj narod, srpski narod, to je i dalje vaš stav, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Moj stav je da sam tamo pomagao svome narodu da se zaštiti od dejstva NATO avijacije i hrvatskih oružanih snaga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A čiji je helikopter to bio koji ste oborili?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Helikopter koji smo oborili bio je plaćenički. Bila je ukrajinska posada, a bio je poznat po tome što je švercovao, bio je švercerski helikopter i prevezio je teroriste na ralaciji Zagreb-Cazin.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kako ste to znali ako je to zaista tako bilo, pošto nemam osnova ni da to prihvatim ni da to poremem. Sad nam recite kako to znate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Video sam kad je oboren, bili smo na licu metsta kad je oboren. A i pre toga, pa postoje saznanja, uvek se pre svake akcije prikupe podaci o onome protiv koga se borite. Taj helikopter je šest meseci pre toga letio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam još jedno ako ste nam možda već i rekli, gde ste rođeni?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Rođen sam u selu Bistrica, opština Žepče, bivša Bosna i Hercegovina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Šta ste onda radili u Hrvatskoj?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U Hrvatskoj je, ne, ja sam bio u Republici Srpskoj Krajini. Tamo su se rodila moja djeca, tamo su, ja sam tamo bio na službi i tamo je većinom bio srpski narod. Ja sam bio na teritoriji Republike Srpske Krajine koja je tada bila pod zvaničnom zaštitom Ujedinjenih nacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mene zanima sledeće. Vrtićemo se još na pitanje penzija i 40. kadrovskog centra, ali idemo korak po korak. Vi, naravno, vrlo dobro znate šta je 40. kadrovski centar, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Naravno da znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste saznali za to?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Preko njega sam otišao u Republiku Srpsku Krajinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako je, vi ste znali za to od samog početka. Vi ste znali za to kad ste poslali u Krajinu, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam u Krajinu otišao na svoj zahtev, a oni su mi samo tehnički omogućili taj odlazak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koji način su vam oni to tehnički omogućili? Kako vojniku jedne države koja nije u ratu može tehnički da omogući da ide da se bori negde drugde, kako to mislite?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Objasniću vam, vidim da vam je malo teško objasniti. Ja sam se prijavio, tražio sam zahtev da mi odobre upućivanje na šest meseci u Republiku Srpsku Krajinu nakon dejstva NATO avijacije po narodu i aerodromu Udbine. Komanda mi je odobrila to. 40. kadrovski centar mi je objasnio kako mogu doći, kad mogu krenuti i ko će me dočekati, gde treba da se javim kad dođem u, konkretno, Knin. To je taj tehnički deo koji su mi oni pomogli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I oni su vam rekli ili ste vi već znali da kad tamo budete boravili da će vas, kao i ranije, plaćati srpske vlasti i da ćete dobijati dvostruki penzijski staž dok ste u aktivnoj službi, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, to tada uopšte nije interesovalo mene, mene je interesovalo da pomognem svome narodu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi kao porodični čovek ili kao bilo ko sigurno imate interesa da vas plaćaju. Budući da ćete se boriti van vaše teritorije, šta ste vi saznali o tome kako će vas plaćati?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja sam rekao da me u tom trenutku nije to uopšte interesovalo i znao sam da moja prodia u Beogradu neće zgot toga ni umreti ni ostati gladna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi nama pokušavate da kažete da vi uopšten niste razmišljali o finansijskim posledicama toga što ste tražili da odete sa svog tadašnjeg posla i postanete dobrovoljac negde drugde na jedno možda neodređeno vreme u tom trenutku? Šta ste vi tada uradili u vezi svoje plate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da li je vama dovoljno kad vam kažem da me to tada nije interesovalo kako ću biti plaćen, šta će biti, tada sam ja imao 20 godina manje i nisam ni razmišljao o penziji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razumem. Jeste li bilo oženjeni u to vreme?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, vaša supruga i vaša porodica morali su nekako da dobiju nekakav novac da žive. Možda vi sami niste marili za to jer ste spašavali Srbe drugde, ali šta ste vi organizovali za vašu porodicu kad ste se dobrovoljno najavili da odete ili možda niste napravili nikakav aranžman u vezi s time?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Aranžman nikakav nisam pravio. Ja sam primao platu preko tekućeg računa. Ja kad sam bio u Prištini, imao sam takozvani odvojeni život, znači, novac koji se dobija kad se živi odvojeno. Odlaskom u Krajinu to nisam dobivao, znači, dobijao sam osnovnu platu kao oficir svoga čina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne želim da se sada na tome predugo zadržavamo, ali želim da vidim da li sam shvatio vaš stav. Da ste vi odličili da se borite kao dobrovoljac na Bliskom Istoku (Middle East) ili u Aziji (Asia) ili u Africi (Africa), vi ne biste očekivali da tu vašu odluku finansiraju poreski obveznici Srbije. Evo, uzmite i Foklande (Falkland), ako hoćete. Dakle, da vidimo. Hajde da vas odvedemo na Foklandska ostrva. Evo vas tamo, borite se kao dobrovoljac. Da li mislite da će vas Srbija plaćati?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja tamo ne bih išao zato što tamo nije moj narod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Neću više insistirati na tom ispitivanju.

SUDIJA ROBINSON: Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najs, pre nego što nastavite, samo nekoliko reči o dokaznim predmetima. Tabulatori od 6 do 39 uvrštavaju se u spis osim tabulatora 14, 18, 22 koji nisu korišćeni. Izjave Komisije Vojske Jugoslavije, tabulatori 30, 30.1, tačka 2 i tačka 3 biće označeni za identifikaciju sve dok Pretresno veće ne izda dalji nalog o njima. Tabulator 21.1 biće označen za identifikaciju dok ne dođe prevod. Postoji jedna mala karta koja nije bila u fascikli, ona će biti označena i uvršćena u spis kao tabulator 48. Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što nastavimo, gospodine Đošan, kog ste datuma oborili helikopter?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Mislim da je bio 29. april ili maj mesec. Ne sećam se tačno datuma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Vi ste do tada službovali ili u Batajnici ili na Kosovu. Vi ste pomenuli da su vam deca rođena na nekom mestu, gde su to tačno rođena?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam službovao na mnogo mesta pre toga. Bio sam, prava mi je služba bila u Karlovcu i moja je žena iz Karlovca i moja su deca rođena u Karlovcu. Na Kordunu, nije u Kralovcu nego u selu na Popović brdu na Kordunu. Nakon toga sam službovao u Cerklju na aerodromu Cerklje u Brežicama. Nakon toga u Obrenovcu, onda u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, ta slaba veze sa Hrvatskom je dovoljna da se opravda to da je vas plaćao 40. kadrovski centar za ono šta ste radili u Republici Srpskoj Krajini.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne znam šta vam znači to slaba veza. Hoćete li malo pojasaniti šta za vas znači slaba veza?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije na vama da postavljate pitanja, ali nešto treba da se razjasni, ja ću vam pomoći. Vi niste rođeni u Hrvatskoj, zar ne? Vi nikada niste rekli da ste po nacionalnosti Hrvat, niti da imate državljanstvo Hrvatske. Vi tvrdite da ste vi Srbin iz Bosne.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam Srbin iz Bosne, iz bivše Bosne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedina veza koju vi imate sa Hrvatskom je preko vaše supruge i mesta rođenja vaše dece i vi ste tamo službovali mnogo ranije, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, idemo sada dalje, iako ćemo se možda još vratiti na ovo, ali treba o tome da ramislmo. Sledeći period, jun 1995. godine. Gde ste tada išli da služite?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nakon juna 1995. godine vratio sam se u Prištinu na dužnost komandanta puka. Na isto mesto sa koga sam otišao u Krajinu. Republiku Srpsku Krajinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koliko dugo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Bio sam šest meseci u Republici Srpskoj Krajini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam vas shvatio. Vi ste u Srpskoj Krajini onda bili od juna 1995. godine na dalje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, ja sam u Republici Srpskoj Krajini bio od 1. januara 1995. godine do 30. juna 1995. godine. Bio sam šest meseci, pa sam se ponovo vratio u Prištinu sa mesta na koga sam otišao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razumem. I koliko dugo ste onda ostali na tom mestu u Prištini?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Na tom mestu sam ostao sve do oktobra 1996. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Onda sam otišao u komandu ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane u Zemunu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo ste tamo ostali?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: 15 do 20 dana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Onda sam otišao u Republiku Srpsku, u sastav Vojske Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, tada vas je plaćao 30. kadrovski centar.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam i tada primao platu kao što sam primao kad sam bio u Prištini. Znači, mene ni tada nije interesovalo ko me plaćao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo ste ostali u Republici Srpskoj?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Godinu dana tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde tačno?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U Banja Luci bio sam načelnik odeljenja za protivvazdušnu odbranu u vazduhoplovstvu Republike Srpske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta su sve bile vaša dužnosti? Jeste li tokom tog vremena ispalili nešto?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U to vreme niko ništa nije isapljivao. To je bilo vreme posle Dejtonskog sporazuma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, znači, bili ste tamo, radili ste za Republiku Srpsku. A zašto je bilo potrebno da vi budete tamo i radite?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam išao tamo da proučim iskustva protivvazdušne odbrane Vojske Republike Srpske koja je, kao što znate, takođe bila cilj agresija NATO avijacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste, znači, tamo otišli kao šef jednog odeljenja, ali ste išli tamo da proučavate iskustva. Jeste li vi bili na čelu protivvazdušne odbrane Republike Srpske?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam bio u štabu u komandi načelnik odeljenja protivvazdušne odbrane, ali nisam bio šef. Tamo je šef bio onaj koji je bio komandant vazduhoplovstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je onda bio vaš posao?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Moj posao je bio da proučavam iskustva iz borbi pripadnika Vojske Republike Srpske, odnosno, protivvazdušne odbrane Vojske Republike Srpske u borbi protiv NATO avijacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ćemo se pozabaviti vašim dosijeom kad za to dođe vreme, ali recite nam sada da li ste za tu godinu dana takođe dobili dvostruki penzijski staž?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne sećam se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne sećate se?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To ćete vi proveriti u tom dosijeu i nemate razloga da se sekirate zbog toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali vi morate znati kakva su pravila bila na snazi, vi ste jedan vojnik na visokom položaju, odnosno, bili ste, vi ste sada u penziji i vi ste sigurno proučili šta ćete steći za penziju. Recite nam da li ste te godine dobili dvostruki penzijski staž?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne sećam se, ali mogu proveriti i reći ću vam. Ali nisam proveravao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi stvarno to niste proveravali? Naime, mene zanima zašto, možda to možete da nam kažete? Ako ste vi dobijali dvostruki penzijski staž, recite nam, zašto bi to trebalo da se događa kad ste vi u jednoj zemlji u kojoj samo proučavate iskustvo? Možda ne u zemlji, u jednom entitetu, dakle, zašto bi vi trebalo da dobijete dvostruki penzijski staž samo za proučavanje iskustava?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste li vi čuli da sam ja rekao da sam dobio taj staž? Ja nisam reko da sam dobio. Mogu proveriti i reći ću vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Racite nam to sledeće nedelje, molim vas. Nakon te godine dana, gde ste otišli?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nakon te godine dana ponovo sam se vratio u komandu vazduhoplovstva u Zemunu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Posle toga sam postavljen za načelnika u inspekciji borbene gotovosti za raketne jedinice i protivvazdušnu odbranu u Generalštabu Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde sta tačno bili?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U Generalštabu u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I tamo ste ostali do kada?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tamo sam ostao do 15., odnosno, do 9. jula 1998. godine kada su počeli teroristički napadi ma Kosovu i Metohiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda ste premešteni u Đakovicu (Gjakove), zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Kad sam ja tražio da budem premešten u Đakovicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo sada na nešto sasvim različito. Kad je reč o premeštanju leševa sa Kosova na područje Srbije. Sudija Bonomi vas je pitao da li prihvatate, da li imate neka saznanja o tome da su leševi iskopavani iz tajne masovne grobnice u Batajnici i vi ste rekli: "Čuo sam nešto o tome, bilo je glasina, pogotovo posle 2001. godine, ali ja to ne verujem i meni se čini nezamislivim da je neko mogao da učini nešto tako". Na dodatna pitanja, vi ste odgovorili: "Verovatno, moguće da je neko dovezao leševe, ali ja znam da to nije masovna grobnica". I nakon toga rekli ste: "Posle Markala znam mnogo stvari koje se mogu dogoditi ili uraditi i imam iskustva sa takvim stvarima". Dakle, sada znamo da ste vi neko vreme proveli u Batajnici i da vi znate to mesto. E sada, recite nam kako su leševi sa Kosova premešteni u Batajnicu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodine Najs, pokušavate da mi stavite u usta ono što ja nisam rekao. A drugo, za mene je ta ideja o prenošenju leševa...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite mi da vas prekinem. Izvinjavam se, moram da vas prekinem. Ne, ne, žeo mi je. Slušajte me. Ja sam vam pročitao transkript na engleskom odgovora koji ste vi dali sudiji Bonomiju. Prema tome, molim vas lepo da ne iznosite tvrdnje da ja vama stavljam u usta ono što vi nista rekli. Ja sam vam vrlo pažljivo pročitao upravo ono šta jeste rekli, a sada, molim vas, odgovorite na pitanje kako su leševi sa Kosova premešteni u Batajnicu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja nisam rekao da su leševi premešteni, nego sam rekao da posle Markala sve se može očekivati, svakakve podvale, pa i to da se kaže da su leševi premešteni. Kako bih ja znao nešto o čemu

sam čuo tek dve godine kasnije? Kako bih ja to znao, kako očekujete da ja znam to?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste otišli u penziju kao jedan viši vojni oficir, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: General.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste nam rekli da ste, da biste postali general isto tako morali da steknete zvanje doktora nauka, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije zvanje doktora nauka nego da su moje završene škole u rangu doktorata nauka. Nisam doktor nauka nego završene škole su...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u redu, dobro. Vi ste proveli neko vreme radeći sa Komisijom Vojske Jugoslavije i drugim oficirima, vašim bivšim kolegama, razgovarajući o događajima na Kosovu, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam jedno vreme bio načelnik Komisije za primenu vojno-tehničkog, odnosno, Kumanovskog sporazuma (Military Technical Agreement). To već kao general.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vam tvrdim da vi morate znati da su sledeće službe aktivno učestvovala u otkrivanju kako je došlo do toga da su se leševi našli u Batajnici. Sada ću vam to opisati. Prvo, kapetan Karleuša, čovek koji je ovde svedočio, sproveo je istargu. Drugo, beogradski Institut sudske medicine, učestvovao je u ekshumaciji i pregledu tih lokaliteta. Zatim, Okružni sud u Beogradu, zatim Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, zatim Komitet za prikupljanje podataka o zločinima protiv čovečnosti međunarodnog prava Savezne Republike Jugoslavije. U Batajnici je došlo do jedne slojevite akcije koja je možda nametnuta Srbiji, ali u svakom slučaju redilo se o kompleksnoj akciji u kojoj su učestvovala najviše institucije. Vi ste to morali da znate, gospodine Đošan, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To su samo vaše insinucije. Niti ja o tome znam, niti bih morao znati. Po čemu bih ja morao znato to što ste vi sada nabrojali?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Đošan, iz ovog razloga. Meja (Meja) se nalazila u vašoj zoni odgovornosti, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, nije u zoni odgovornosti. Ja sam objasnio prvi dan, drugo pitanje da jedinice vazdušne odbrane nemaju zonu odgovornosti na zemlji. Meja se nalazi na zemlji. Moja brigada je imala zonu odgovornosti u vazduhu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sećamo se razlike koju ste napravili u vezi s tim. Da li se vi sećate vaših odgovora Pretresnom veću o tome da znate sve o tome šta se dogodilo na nekim mestima. Mi ćemo sada pogledati kartu da vidimo šta se gde nalazi i koliko je šta blizu čemu. Da li se sećate tih vaših odgovora sudijama?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Svakog se mog odgovora sećam, naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, onda. Ja vam tvrdim, bez obzira na to da li ste vi tehnički bili ili ne odgovorni za ono šta se dogodilo u Meji, vi, kao oficir na višem položaju, niste mogli a da se ne zainteresujete za tvrdnju da je iz područja Đakovice i Meje iskopano više stotina leševa i odvezeno na ono mesto gde ste se vi nalazili. To je nezamislivo. To je jednostavno besmislica jedan takav odgovor.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam razumeo o kom periodu pričate. Hoćete ponoviti, molim vas, tu zadnju rečenicu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. U svetlu činjenice da je u javnosti sprovedena istraga o izuzetno groznim tvrdnjama da je stotine leševa premešteno sa jednog mesta gde ste vi bili, iako to možda nije bila vaša zona odgovornosti, ali vi ste tamo bili prisutni i imali odgovornosti višeg vojnog oficira, na drugo mesto koje znate, a to je Batajnica. Vi to mesto znate jer ste tamo službovali 1991. godine i 1992. godine, kao što ste nam rekli. Nezamislivo je da se vi niste zainteresovali za te stvari i da niste barem uopšteno saznali ishod istraga o tome.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja nisam imao nikakav razlog da bih ja o tome nešto razmišljao i jednostavno ne verujem u insinucije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću se onda vratiti na moje pitanje. Kažete da ne verujete u to. Vi kao jedan inteligentan, obrazovani čovek znate da se verovanja moraju zasnivati na nekim osnovama. Recite mi, na osnovu čega vi ne verujete u to, sad ću da vas podsetim, da institucije poput sudsko-

medicinskog instituta Medicinskog fakulteta Univeriteta u Beogradu, na osnovu čega vi ne verujete u te navode da su te institucije to istraživale?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja te nalaze nit' sam video, nit' sam čitao i zašto bih ja morao o tome da razmišljam i u to a verujem?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da pogledamo jedan dokument.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, pre nego što nastavite ja želim da postavim jedno pitanje kako bih jasnije razumeo vašu zonu odgovornosti. Ja razumem ovo šta ste rekli da ste bili zaduženi za vazdušni prostor i protivvazdušnu odbranu. Niste li vi u jednom trenutku, na početku vašeg svedočenja, rekli da ste bili komandant garnizona u Đakovici? Da li vam je to dalo neku zonu odgovornosti na terenu ili se to pak odnosi samo na vašu zonu odgovornosti u vazduhu?

SVEDOK ĐOŠAN: Kao komandant garnizona ja sam imao saradnju i bio obavezan da se brinem o određenim protoklarnim... U miru je dužnost komandanta garnizona nešto drugačija nego u ratu. Sad govorim pošto je to bio rat. Moja obaveza kao komandanta garnizona bila je da se brinem o snabdevanju stanovništva, ne ja nego u saradnji sa opštinskim organima vlasti, sa predstavnicima MUP-a. Dalje, da organizujem i da obezbedim da tela poginulih vojnika i policajaca budu upućena u mesta odakle su došli. Ambulanta je bila pod mojom, znači, zdravstveni sanitet je bio pod mojom odgovornošću pošto sam ja bio komandant brigade, a ona je bila u sastavu brigade. Međutim, kao komandant...

SUDIJA BONOMI: Mogu li da vas prekinem? Da li onda mogu da zaključim da je to zbog ratnog stanja nešto što je dodatak vašoj normalnoj zoni odgovornosti koja je inače u vazduhu?

SVEDOK ĐOŠAN: Sasvim drugačija je i mnogo manja uloga je komandanta garnizona u ratu nego u miru. Zato što u ratu brigade dobijaju zonu odgovornosti. A brigada protivvazdušne odbrane nema zonu odgovornosti i komandant garnizona nema nikakva prava i mogućnosti da komanduje bilo kojom jedinicom osim svojom i zato sam ja bio komandant brigade i ujedno komandant garnizona. To znači da je moja ključna uloga bila da komandujem brigadom u protivvazdušnoj odbrani, a sporedna moja uloga je bila kao komandanta garnizona. U tome smislu je moja odgovornost...

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte molim vas dokument koji sam sada podelio. Ja možda uopšte neću tražiti da se taj dokument službeno uvrsti u spis, ali mislim da će nam pomoći u vezi sa pitanjima koja želim da vam postavim budući da je to jedna analiza nekih naših dokaznih predmeta. Gospodine Đošan, od kako je počelo ovo suđenje, a ono traje već više od tri i po godine, dokazi iz raznih izvora od raznih organizacija o leševima pronađenim u Batajnici su se u količini povećali i ja vam kažem da vi mora da znate da su u Batajnici na pet lokaliteta pronađeni leševi, na dva lokaliteta u Petrovom selu i u jezeru Perućac. Molim da se jedna kopija ovog dokumenta stavi na grafoskop.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi očekujete od svedoka da on odgovori na ovo šta ste sada rekli?

TUŽILAC NAJS: Vi mora da znate... Da, odgovorite, molim vas. Dakle, vi ste za to znali?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodine Najs, vi me stvarno iznenađujete. Letimičan pogleda na ovo vidi se da nema nikakvog smisla, a pogotovo da bih ja na ovo mogao odgovoriti.

SUDIJA ROBINSON: Samo odgovorite na pitanje koje vam je postavljeno. Gospodin Najs je izneo tvrdnju da ste vi morali da znate za činjenicu da su na nekih pet lokaliteta u Batajnici pronađeni leševi. Pored toga, u Petrovom Selu i jezeru Perućac.

SVEDOK ĐOŠAN: Ja sam mogao čuti samo za glasine, a ne za činjenice. Između glasina i činjenica ogromna je razlika. Prema tome, ja sam čuo za glasine da su u Batajnici pronađeni neki leševi, ali o činjenici ja ne mogu da govorim. To za mene nije činjenica, glasina i činjenica je ogromna razlika. A ja sam došao ovde da govorim o istini i o činjenicama, a o glasinama ne bih da razmišljam ovde, da trošim i vaše i svoje vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, molim vas lepo, pogledajte prvu stranicu ovog dokumenta, da vidimo kakav je format. Peta kolona sa leve strane nosi naslov "Izjave svedoka Tužilaštva po Pravilu 92bis". Znači, tamo gde nešto stoji u toj kućici znači da mi imamo dokaze o konkretno imenovanoj

osobi u ovom *Predmetu*. Kada u toj kućici nema ničega to znači da do sada nemamo nikavih dokaza o tim ljudima. A ovo što piše sa leve strane su kodovi vezani za istrage koje su obavile srpske institucije u saradnji sa međunarodnim organizacijama. Jer ako pogledamo na primer prvu stvar, mogu da vam kažem da postoje dokazi da je Bekim Ademaj (Bekim Ademaj) iz Meje pronađen, da je njegov leš pronađen u Batajnici. Isto tako, ako nešto niže, na strani pogledamo, videćemo još jedan primer, na primer Džavid Bajrami (Xhavid Bajrami), rođen 3. jula 1972. godine. Imamo tu jedan dokazni broj Tužilaštva. Znači, postoje dokazi da je taj čovek ubijen u Meji i da je nestao u Meji tokom ubistava i njegov je leš pozitivno identifikovan, pronađen u Batajnici. Dakle, to je način na koji smo sastavili ovaj dokument. A sada molim sudskog poslužitelja da stavi, ustvari, čekajte, ovu stranu. Ovde vidimo da postoji veliki broj leševa za koje se sada zna da su iz Meje, Đakovice i Korenice (Korenice) otišli u Batajnicu. Drugu stranicu molim. Opet veliki broj leševa iz Meje, Đakovice i Korenice. Za neke od njih imamo eksplicitne dokaze u ovom *Predmetu*, za neke namamo. Treća strana, opet smo na Meji, Đakovici i Korenici. Sada smo tek kod prezimena koja počinju sa G. Za neka od njih postoje dokazi u ovom *Predmetu*. Okrenimo stranicu ponovo. Još više imena, opet ljudi iz Meje, Đakovice i Korenice. Za neke od njih imamo dokaze u ovom *Predmetu*. Peta strana opet više imena. Isto tako i na šestoj stranici. Ja želim da vam iznesem tvrdnju i želim da na nju veoma jasno odgovorite. Postoje dokazi, i vi mora da ste znali, da je preduzeta jedna opsežna operacija da se uklone leševi upravo sa onog područja gde ste vi bili stacionirani. I to u vozilima poput hladnjače koja je završila u Dunavu i to upravo na onom mestu gde ste vi služili dve godine, u Batajnici. I vi ste za to morali da znate.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste završili? Ovo meni, ništa mi ovaj dokument ne znači, a na sve te vaše tvrdnje ja mogu da kažem da to za mene uopšte nije poznato, ništa u vezi toga. Poznate su glesine o tome u vezi nekih leševa u nekoj Batajnici, a Batajnica je, da vam kažem i to, gde sam ja služio raketni divizion protivavazdušne odbrane koji sam skoro obišao i nema nikavih ni leševa, ni masovnih grobnica ni bilo šta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što krenemo dalje nemojte se ustručavati sa svojim odgovorima. Treba da budete slobodni, da se osećate slobodni da kažete šta želite. Šta podrazumevate kad kažete manipulacija? Šta je vaša pretpostavka, šta se moglo desiti pa da ta tela iz područja gde ste vi bili

završe u Batajnici? Na koji način se to moglo desiti, ko je to mogao da uradi? NATO, Albaci ovaj ured Tužilaštva, recite mi šta vi verujete da se desilo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja nisam došao ovde da iznosim nagađanja. Mogao bih ja da nagađam o tome koliko god hoćete, ali to nije onda validno ovome svedočenju. Ja sam rekao da ću govoriti istinu i samo istinu i nagađati neću ništa, kao što nisam rekao da sam video teroriste u Čerimu (Qerim) što je gospodin Bonomi tražio od mene da kažem za navodni zločin u Čerimu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je moje poslednje pitanje na ovu temu. Kako onda možete da ne verujete u ono za šta postoje detalni dokazi već sada i što drugi dokazi mogu još detaljnije da pokažu u svetlu onih otkrića leševa u Srbiji kao i na drugim mestima. Na čemu se zasniva to vaše neverovanje? I pri tom imajte u vidu kad odgovarate na ovo pitanje, gospodine Đošan, da članovi porodica još uvek identifikuju tela u Batajnici i nose ih kući radi sahrane. To su ljudska bića. Recite mi, na osnovu čega vi odbijate da verujete ono što dokazi jasno pokazuju. A pokazuju da su ljudi preneseni, tela su prenesena, iz onog mesta gde ste vi radili i završili su u Batajnici i da se radi o jednom ciničnom prračunu i planu da se to zataška. Na osnovu čega vi ne verujete?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne verujem zato što je to potpuno suludo. Suluda ideja da bi neko nosio leševe sa Kosova i Metohije u Beograd. Ni manje ni više nego u Beograd. Zašto bi neko nosio leševe?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li smo čuli od vas koje je rastojanje između Batajnice i ovih mesta?

TUŽILAC NAJS: Mislim da vam ovaj svedok može to da kaže.

SUDIJA ROBINSON: Generale, da li vi znate koje je rastojanje između Meje i Batajnice, Korenice i Batajnice?

SVEDOK ĐOŠAN: Korenica i Meja su blizu, a Meja i Batajnica su daleko 500 kilometara i ja sam došao u toku rata jedanput da obiđem porodicu. Nisam znao kojim putem ću proći jer nisam znao koji most nije još srušen. A krenuti sa toliko leševa putevima kad se ne zna koji je most srušen, koji će biti sledeći gađan, koji vijadukt nije porušen, to je prosto neverovatno. Ili možda neko ko je znao šta sigurno neće biti gađano ili je je organizovano

na neki drugi način. To bi mogle biti neke pretpostavke ali ja sam govorio o tome da ja o pretpostavkama neću da govorim. Ja sam sada govorio na konkretno pitanje koliko je daleko između Meje i Batajnice. Oko 500 kilometara putevima, a u ratu to je bilo i više jer su mnogi mostovi bili porušeni i obilazilo se ko zna kuda. Ja sam tri dana putovao iz Đakovice do Beograda automobilom. Tri dana. Jer smo došli do jednog mosta, on porušen, pa idem okolo, pa dodrugog mosta, pa i on porušen, prema tome, to je moglo biti jednostavno, prosto mi nije jasno da nekomože poverovati u to da se to desilo.

SUDIJA ROBINSON: Vi kažete da je takvo putovanje tokom rata sasvim neverovatno, nemoguće.

SVEDOK ĐOŠAN: Ja vam govorim o tome da sam jedan put u tih 78 dana došao u Beograd da obiđem porodicu. Jedan puta i da sam putovao putničkim automobilom i da mi je trebalo tri dana da dođem jer su mostovi bili uglavnom porušeni. Sad se ja pitam kako i na koji način, ako je to bilo da je se moglo doći i dovesti koliko iznese ovde gospodin Najš tih leševa, to bi trebalo da bude voz.

TUŽILAC NAJS: Namreravao sam da se vratim na to, ali sudija ima pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Nastavite, gospodin Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Cifra je negde oko 800 leševa nađenih. E sad, u svetlu vaših odgovora uvaženom sudiji Robinsonu o tome da su neki znali šta će biti gađano, a šta neće, da li vi time pokušavate da natuknete da u to vreme, kada nije bilo nikakvih međunarodnih snaga ni u Srbiji ni na Kosovu, da su Albanci u zaveri sa NATO iskopali 800 leševa i odvezli ih na teritoriju gde Akbanci nisu bili ni malo dobrodošli, tačnije, na sever Srbije, da su nekako uspeli da se uvuku u onaj deo Batajnice koji pripada specijalnoj antiterorističkoj jedinici i tamo zakopaju leševe? Dali vi to želite da nam kažete?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Upravo ovde ništa ne natuknujem, kako ste vi rekli. Natuknuti znači nabaciti neku sumnju. Ja u vezi toga nemam šta da kažem. Osim da je ideja suluda i da je onaj ko je to zamislio i ako je to uradio, a još je veća ludost kad bi neko pomislio da to nije neka mučka ili zavera. Ja sam rekao, posle Markala ništa više ne može iznenaditi mene.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste izneli još jednu tvrdnju ili insinuciju u vezi tih tela u Batajnici mada sad kažete da ne želite o tome da pričate. To je bila, međutim, jedna odlučnija insinucija u vezi izjave Nike Peraja (Nike Peraj) vi ste na neki način stavili do znanja da je on bio pod nekim pritiskom kada je davao izjavu. Molim vas, osećajte se potpuno slobodni da nam kažete kakav je to pritisak po vašem mišljenju bio izvršen na Nika Peraja kada je on davao te dve izjave tokom 2000. godine i 2001. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, ja mislim da onaj ko ne shvata kakav pritisak može doživeti sada neko ko na Kosovu i Metohiji svedoči drugačije nego mu se traži onda je pitanje koliko je on uopšte racionalan. Zašto Nik Peraj to nije došao i rekao meni kada je za to znao? Zašto on mene, a bio je na to obavezan kao i svaku vojnik, da me izvesti o bilo kom navodnom zločinu u kome je on kasnije govorio. On je tada bio pod manjim pritiskom dok je bio kod mene u jedinici nego sada kada se nalazi dole.

SUDIJA BONOMI: Meni lično bi puno pomoglo ukoliko odgovorite na pitanje koje vam je postavljeno, ukoliko ste spremni.

SVEDOK ĐOŠAN: Hoćete ponoviti, ja ću odgovoriti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, recite nam na kakav pritisak aludirate da je vršen na Nika Peraja kad je davao svoje dve izjave 2000. godine i 2001. godine?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nik Peraj je bio svo vreme u Vojski Jugoslavije. To je za njih sasvim dovoljan razlog bio da se plaši za svoj život i za život svoje porodice. Ja sam u jedinici i ranije imao Albanaca, niko od njih nije više živ. Dok sam bio u 311. puku u Prištini Tolaj Sabahata (Sabahata Tolaj) koja je radila kod mene u jedinici, takođe je kasnije poginula. Svaki onaj Albanac koji je radio u Vojski Jugoslavije ili morao da govori ono što oni traže ili više nije živ. To bar možete proveriti.

SUDIJA BONOMI: Da li vi hoćete da kažete, gospodine Đošane, da bi Albanac rizikovao svoj život ili sigurnost samim tim što bi bio u Vojski Jugoslavije?

SVEDOK ĐOŠAN: Jeste, rizikovao bi.

SUDIJA BONOMI: Onda se postavlja pitanje neizbežno, šta se to promenilo, zašto kažete da je on bio dovoljno hrabar da služi u vojsci, ali je onda

izmanipulisan tako da je kasnije dao netačnu izjavu. Šta se to po vašem izmenilo u međuvremenu?

SVEDOK ĐOŠAN: Nisam rekao da je bio hrabar. Ni jednom rečju nisam rekao da je bio hrabar nije išao ni u kakve antiterorističke akcije, nismo ga slali i prema tome, njegovu hrabrost u tom smilu nisam ni spomenuo. On je u vojsci radio i zna se da je bio saradnik organa bezbednosti. To biste morali da pitate nekoga sa kim je on sarađivao. Ja sam rekao...

SUDIJA BONOMI: Uz dužno poštovanje ja mislim da vi ne odgovarate na pitanje. Kad sam ja rekao da je bio hrabar, hteo sam da kažem da je bio hrabar samim tim što je bio u vojsci pošto ste vi sami rekli da je to za njega bilo riskantno. Šta se to promenilo onda između 1999. godine i 2000. godine ili 2001. godine da od njega napravi lažova ako je svojevremeno bio dovoljno odvažan da bude pripadnik Vojske Jugoslavije bez obzira na to što to za njega predstavlja rizik u odnosu na njegove sugrađane Albance?

SVEDOK ĐOŠAN: Između 1999. godine i 2000. godine ili 2001. godine, sve se na Kosovu i Metohiji promenilo. Sve se promenilo na Kosovu i Metohiji. Prema tome, i to kako se oseća onaj ko je bio pripadnik Vojske Jugoslavije, kako je njemu. Od tada se promenilo mnogo toga, a mogao bih reći sve. Počev od toga da dole više nema Srba i do toga kakvo je dole stanje na Kosovu i Metohiji. Jer ja sam bio predsednik Komisije za primenu vojno-tehničkog sporazuma i imam dosta saznanja o tome šta se na Kosovu i Metohiji dešavalo posle KFOR-a (Kosovo Force) i UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo), odnosno, posle odlaska Vojske Jugoslavije i policije sa Kosova i Metohije.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste se trudili da stavite do znanja, prekuče, čini mi se, da je možda istražitelj Tužilaštva na neki način pritiskao ovog čoveka da nešto kaže. Da li želite to da obrazložite, da li i dalje ostajete pri tome ili želite da odustanete od tog potencijalnog objašnjenja za izjavu Nika Peraja koja je kao što kažete netačna.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Izjava Nika Peraja je u najvećem broju netačna. Ima tačnih stvari u izjavi Nika Peraja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da kažete uvažanim sudijama bilo šta? Oni će morati da rešavaju ova pitanja kasnije. Da li želite da kažete šta je to istražitelj mogao da uradi Niku Peraju?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja se ne sećam da sam rekao baš tačno da je istražitelj, ali mogu vam reći druge primere. Ja sam zato juče insistirao da prvokažem gde sam radio i šta sam radio. Ja sam bio načelnik Komisije za primenu vojno-tehničkog sporazuma. Mi smo postavili jedno pitanje predstavnicima KFOR-a, odnosno, UNMIK-a, zašto su haški istražitelji prilikom otvaranja navodne masovne grobnice u Suvoj Reci (Suhareke) kad su je otvorili našli telo Ristanovića, evo sve o piše i u mojoj knjizi, naglo zatvorili tu istragu i tu masovnu grobnicu? Ja sam pokušavao da dođem do tog dokumenta, znači, kao načelnik Komisije za primenu vojno-tehničkog sporazuma sa naše strane, imao sam svakih sedam dana sastanak sa predstavnicima KFOR-a koja je u svom sastavu imala i predstavnike UNMIK policije isekciju za nestala lica i mi smo postavili njima ti pitanje, to se može naći u našim zapisnicima, i samim tim ja mogu i imam pravo da sumnjam u većinu tih izjava i rada haških istražitelja na teritoriji Kosova i Metohije. U krajnjoj liniji sam način formiranja te ekipe može se dovesti u pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nisam siguran da sam sasvim razumeo. Zbog čega ste zaključili da imate pravo da sumnjate u rad istražitelja iz Haga i u te izjave koje su oni uzeli od svedoka. Da li možete to sažeto da mi objasnite?

SVEDOK ĐOŠAN: Mogao bih veoma sažeto. Evo vam, član 93 dodatnog protokola predviđa kad se donosi i kad se ispituju kršenja odredaba Ženevske konvencije (Geneva Conventions), predviđa tačno sastav tih komisija, ko u tim komisijama može biti. Po onome što sam ja tad saznao u tim komisijama nije bilo predstavnika srpske strane, a taj član, mislim da je 95 ili neki sličan tome predviđa i takvu varijantu. A ovo je bilo konkretno pitanje. Kada je postavio predstavnik, naš predstavnik policije, pukovnik Božović, predstavniku UNMIK policije zašto je to bilo, onda je on odgovorio da to nije tako baš, uglavnom dobili smo uvijen odgovor u vezi toga. To bi se moglo naći u dokumentaciji za primenu Vojno-tehničkog sporazuma.

SUDIJA ROBINSON: Kako se to odnosi na izjavu koju je istražitelj uzeo od Nika Peraja? Da li hoćete da kažete da uopšte nije bilo srpskog člana komisije?

SVEDOK ĐOŠAN: Pa, ne direktno.

SUDIJA ROBINSON: Kako to mislite ne direktno?

SVEDOK ĐOŠAN: Pa, može se reći i to. Može se reći i to.

SUDIJA ROBINSON: Znači, to što nije bilo prisutnog Srbina baca sumnju na izjavu koju je uzeo istražitelj, je li tako? Jeste to rekli?

SVEDOK ĐOŠAN: Ako vi tako zaključite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam utisak da svedok nije razumeo. On nije govori o prisutnom Srbinu prilikom uzimanja izjave istražitelja nego o prisustvu kod istraživanja ratnih zločina kada je bio načelnik komisije. Prema tome, on uopšte ne ulazi u to da li je ko bio prisutan kada je istražitelj ispitivao Niku Peraja.

SVEDOK ĐOŠAN: Ja nisam ni jednom rekao, ja mislim, proverite, ja nisam rekao da je istražitelj vršio pritisak nego da Nik Peraj živi u takvom okruženju da ima pritisaka, ali ja se ne sećam da sam rekao da istražitelj vrši. Ali ovo je moj opšti stav da je bilo primedbi oko toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, mogu da shvatim na osnovu toga da nema nikakve insinuacije i tvrdnje sa vaše strane protiv istražitelja, čije mi je ime poznato u ovom slučaju? Jer ako želite da iznesete neke tvrdnje protiv istražitelja, budite slobodni da to učinite.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ko je bio istražitelj i nije mi ni važno to. Ja sam sada govorio o tome, o principu prilikom utvrđivanja navodnih zločina na Kosovu i Metohiji. Ja sam govorio sada o načelu, ali ne sećem se da sam rekao da je konkretno istražitelj vršio pritisak na Nika Peraja. Na njega su mogli vršiti pritisak njegovi sunarodnici tu gde on živi, ali ne sećam se da sam rekao, pokažite mi, molim vas.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sećate li se da ste juče pomenuli mogućnost da je on možda bio pod nekim pritiskom zbog dece?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, mogao je, zašto ne? Zašto ne bi bio pod pritiskom?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pitao sam se pod kavom vrstom pritiska bi on mogao biti u vezi sa decom?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Svako od nas ko ima decu može biti pod svim vrstama pritiska ako se ne njega pritisak vrši i ako mu od toga zavisi bezbednost dece. Ko god ima decu može biti pod pritiskom zbog dece. A ja sam na početku rekao kako sve terorizam na Kosovu i Metohiji odvijao. Preko ucena, pritisaka, iznuda, ubistava Albanaca lojalnih, ubistava Srba, policije i na kraju sam rekao da samo nije bilo bombaša samoubica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da tog dela vašeg odgovora se sećam, ali još uvek ne razumem kako sve to funkcioniše preko nečije dece. Da li je moguće, gospodine Đošan, da ste vi zapravo otkrili da puno više znate o tome kakav je pritisak mogao biti izvršen na Nika Peraja u vezi njegovog davanja izjava i da to znate zbog toga što njemu jesu zaista pretili posle davanja tih izjava, a pretili su mu Srbi?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Znam čoveka koji će da posvedoči kako je Nik Peraj se njemu žalio da su na njega pritisak vršili njegovi. To je pukovnik Goran Jeftović koji je na vezi, kako kažu, držao Nik Peraja i koji može mnogo više o tome da kaže. I koji je spreman da svedoči pred ovim Sudom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da mi sada odgovorite na ovo pitanje. Neću sada da kažem o kojoj zemlji se radi, ali činjenica je da deca gospodina Peraja žive negde drugde, potpuno van teritorije bivše Jugoslaviji. Znači, on nije ni u kakvoj opasnosti u pogledu dece. Da li ste znali da je zapravo njemu prećeno kad je dao izjavu Tužilaštvu i pretili su mu Srbi?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja Nika Peraja nisam video od 10 dana pre povlačenja moje jedinice da Kosova i Metohije. Prema tome, nisam ga ni čuo, ni video, niti imam bilo kakav kontakt sa njima i odakle bih ja znao ko mu je i da li i kako pretio?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre svega, gospodin Peraj je relativno neobičan Albanac u tom pogledu zato što je katolik, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, ne bih rekao da su svi katolici neobični. Nije ga samo to učinilo neobičnim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako hoćete nešto loše da kažete o gospodinu Peraju, imate svaku priliku. Kasnije ćemo preći na vaše mišljenje jednog o drugom. Ali on je bio Albanac katolik jer jedan deo Albanaca katolika žive u kraju koji se zove Janjevo (Janjeve), jugoistočno od Prištine, ali oni nisu naročito brojni u bivšoj Jugoslaviji ili na Kosovu. I upravo zato što je on bio Albanac, Musliman, mogao je da ostane u Vojski Jugoslavije toliko dugo koliko je ostao. Je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije tako. On i da je bio Albanac musliman, ne bi ga niko iz Vojske Jugoslavije zbog toga ni oterao ni otpustio. U Vojski Jugoslavije nisu se delili ljudi prema tome da li su katolici, da li su pravoslavci, da li su Hrvati. Ja sam vama juče ovde objasnio kakva je bila komandna struktura nacionalnog sastava u brigadi u kojoj sam ja bio komandant.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo nam pomozite u vezi jednog detalja. Koliko Albanaca je još uvek radilo u Vojski Jugoslavije u vašem području u vašoj zoni odgovornosti u maju 1999. godine? Samo da imam neku predstavu o broju.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Samo koliko je radilo u brigadi u kojoj sam ja bio komandant, bilo je dvoje, bio je Nik Peraj i Beriša Belđuzari (Berisha Belxhuzari), gospođa Beldžuzari u jedinici u kojoj sam ja bio komandant tada, a ja o drugim jedinicama niti znam niti mogu da govorim. Ne znam, da znam, rekao bih vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, vi i Peraj dobro ste se slagali. Vi ste se njemu sviđali i on se vama sviđao i kao što ste nam juče rekli, u to vreme niste imali nikavog razloga da mislite da on nije pošten.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam rekao da je on svoje zadatke izvršavao korektno i pošteno i nisam razmišljao, nisam imao razloga da mislim da nije pošten.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi pročitali izjavu koju je on dao Tužilaštvu, celu izjavu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, ja sam samo gledao na početku kada je on nešto govorio o meni, ali sam vrlo malo čuo. Sećam se kad je nešto pukovnika Došena, nešto to...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim činjenice da on u svojim izjavama kaže da ste možda bili slab i nedovoljno agresivan da biste bili uspešni, on zapravo kaže malo stvari nepovoljnih za vas i nekoliko stvari povoljnih za vas. Da li ste vi toga svesni, mi to možemo da pogledamo ako je to potrebno.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Izvolite, voleo bih da čujem šta je rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, kasnije ćemo se baviti detaljima. Vi to niste pročitali i ne znate. U redu. Jedna digresija. Ove izjave gospodina Peraja uvršćene su u spis u ovom *Predmetu*, daleko pre nego što je Komisija Vojske Jugoslavije za saradnju završila svoj rad. I to su bili javni dokazni predmeti dostupni javnosti. Da li su ti dokumenti koliko je vama poznato ikada bili razmatrani od strane te komisije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam vama rekao da je ta komisija radila vrlo malo. Ja se sećam iz perioda kad su pozvali mene da dam izjavu u vezi događaja o kojima sam im rekao ovde i o kojima sam napisao izjavu. Ja sam tada još bio u aktivnoj službi. Vrlo brzo posle toga sam penzionisan, ali znam da se radilo o ljudima koji su bili eksperti, doktori nauka, bilo je penzionisanih oficira i generala, bilo je i aktivnih...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, pak, odgovorita na pitanje, molim vas. Da li je, koliko je vama poznato, ta Komisija ikada obradila ili od nekoga zatražila da obradi izjave gospodina Peraja koje su kao javni dokumenti bile dostupne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Od mene se tražilo da dam izjave o događajima u Meji, u Čerimu...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čini mi se da od vas neću dobiti odgovor, pa onda idemo dalje.

SUDIJA BONOMI: Možda zato što ste vi ponudili samo dve opcije. Treća opcija je možda ne znam, možda je to prikladan odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u pravu ste. Recite nam da li je komisija razmatrala izjave gospodina Peraja, da, ne ili ne znate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Komisija, je ne znam da li je komisija razmatrala. Ja nisam bio ni član te komisije, ja samo znam šta sam ja dobio zadatak i da u vezi čega da dam odgovore, a da li je ona razmatrala ili nije ja to ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 2001. godine, Srbi su u najvećoj meri izašli sa Kosova. Gospodin Peraj ostao je tamo. Da li vam je poznato nešto što bi bilo suprotno sledećoj izjavi: "Tužilaštvo ovoga Suda lociralo je gospodina Peraja kao potencijalnog svedoka i nakon razgovora on se složio sa tim da dobrovoljno da svoju izjavu u kojoj će opisati tok događaja"? Recite mi da li su vama poznati bilo kakvi podaci suprotni ovoj izjavi?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo hoću da kažem, 1999. godine izašla je vojska i policija sa Kosova i Metohije po Kumanovskom sporazumu. 2001. godine Srbi su isterani sa Kosova i Metohije, to je onaj prvi vaš uvodni deo, a drugi, molim vas, iz toga prizlazi, proizlazi iz toga zašto je Nik Peraj najverovatnije morao da da izjavu pod pritiskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prvo, čini mi se da ste sada promenili svoj stav, ali recite nam zapravo koji je to gio pritisak, kakav je to bio pritisak? Ja želim da nam to vi kažete. Jer evo, on je tamo na Kosovu, sa njim je stupio u kontakt jedan istražitelj. Kakav je to pritisak prema njemu koji vi smatrate da bi mi ovde trebalo da uzmemo u obzir prilikom utvrđivanja istine. Mi smo ovde samo da utvrdimo istinu. Kako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pritisak se vrši pre davanja izjave. Da je dao drugačiju izjavu, pitanje je gde bi bio sada. Prema tome, ja pretpostavljam da je na njega njegova okolina vršila pritisak i da je on morao da da takvu izjavu. Nisam rekao da je to radio istražitelj, ali sam rekao da je morao verovatno da da takvu izjavu i ja ga čak i razumem. Ko zna kako bi se ja na njegovom mestu poneo da sam u takvoj situaciji.

SUDIJA ROBINSON: Pa, recite nam to sasvim jasno i jednostavno. Ko bi to na njega izvršio pritisak? Pre nego što je on dao izjavu.

SVEDOK ĐOŠAN: Pa, pre nego što se da izjava tad se pritisak i vrši. Posle izjave više nema pritiska. Posle izjave sledi ili ono najgore ili da ga ostave na miru. A pritisak se uvek vrši, bar što smo se nagledali američkih filmova u vezi tih pritisaka pre suđenja i izjave, bar smo se toga nagledali. Normalno je da su na njega vršili pritisak njegova okolina...

SUDIJA ROBINSON: Ali ja sam od vas zatražio da jasno i otvoreno kažete ko je izvršio taj pritisak na njega? Nemojte pretpostaviti da ja to znam.

SVEDOK ĐOŠAN: Ja ne znam, mislite poimenično? Pa, ja ne znam ko, ali njegovi sunarodnici.

SUDIJA ROBINSON: Ne poimenično, ne poimnenično.

SVEDOK ĐOŠAN: Predstavnici terorističke OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves).

SUDIJA ROBINSON: Da, dobro, da.

SVEDOK ĐOŠAN: Razumeli smo se.

SUDIJA ROBINSON: Znači, teroristička OVK je na njega izvršila pritisak pre nego što je on dao izjavu istražitelju?

SVEDOK ĐOŠAN: Tako je. To je moja pretpostavka, ja nisam bio tu prisutan, pa ne mogu da kažem da jesu, ali za očekivati je to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, hajde da pogledamo prvu od tih izjava. Ima ih ovde na engleskom, molim da se to stavi na grafoskop, paragrafi su numerisani, izjava je uzeta na engleskom putem prevodioca, a kasnije je prevedena na BHS i vi to možete da pratite na srpskom. Dakle, molim srpsku verziju svedoka, a englesku na grafoskop. Evo, paragrafi su numerisani i sada ću vam pokazati jedan od pasusa.

ADVOKAT KEJ: Dokazni broj?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 143. Izvinjavam se što to nisam ranije pomenuo. Hajde da pogledamo paragraf 33. Tu on o vama kaže nešto vrlo povoljno. Evo ga. A ne, ustvari ne. Ne, druga izjava, gospodine Nort, to je paragraf u drugoj izjavi. Isto tako molim sudskog poslužitelja da se pobrine da svedok ima pravu izjavu jer postoje dve izjave Nika Peraja. To je ona koja je malo veća. Tu stoji sledeće: "Čuo sam da je Arkan imao vrlo disciplinovanu jedinicu budući da nisu koristili droge. Nikada nisam video da ljudi iz Arkanove jedinice koriste droge, međutim, na osnovu onoga što mi je rekao jedan prijatelj o njegovom sinu i njihovom ponašanju, zaključujem da su moralikoristiti neku vrstu droga. Isto tako, u hotelu "Paštrik" konzumiralo se mnogo alkohola i pukovnik Đošan koji je bio odgovoran za snage u Đakovici,

pokušao je to neuspešno da zabrani. Mene je Đošan poslao da zaustavim opijanje, međutim, budući da su ljudi u hotelu bili pijani, to bi bilo previše rizično". On ovde vas hvali jer ste vi pokušali da kontrolišete situaciju. Kako to može biti nešto o čemu bi OVK htela da on laže?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: On mene ovde ne hvali. On ovde govori kako je bilo, samo se ja nešto ne sećam da sam poslao njega. Ja sam sprečavao opijanje, a ovo o ovim arkanovcima, o tome nema ni govora. Prvo, uvodni deo nema govora. Ja sam rekao juče i prekuče da nikakvih paravojnih formacija ni arkanovaca ni šešeljevcima nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Doći ćemo i na paravojne formacije.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ovako provlačite, prvo mi to kažete, pa me oda pitate nešto konkretno. Ja bih voleo da na konkretna pitanja odgovaram konkretno. Imam osećaj da mi pomalo to provlačite kroz uši.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite mi, molim vas, kako bi to iz pritiska OVK moglo da sledi da on vas opiše kao dobrog čoveka koji pokušava da uradi sve što može? Koji možda nije u stanju da uradi sve što može, ali koji pokušava da uradi sve što može. Kako to može biti rezultat pritiska OVK?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Za OVK, Đošan Miloš ne znači ništa. Za OVK je važno da se prikaže kakvo je bilo stanje i da Nik Peraj kaže o stanju koje je bilo, a ne o Đošanu Milošu. Ovo je napogodniji način plasiranja dezinformacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, da pogledamo onda jedan drugi paragraf, 52, u istoj izjavi. Sada on u svojoj izjavi govori o tome kako je on otkrio o događajima u Korenici i Meji gde, kao što drugi dokazi pokazuju, gde je toliko mnogo ljudi ubijeno. I on kaže sledeće. Idemo od početka paragrafa: "Za operacije izvedene u Korenici i Meji, nedelju dana kasnije general Lazarević, Goran Jeftović, Novica Stanković i drugi oficiri nižeg čina dobili su pohvale". Uzgred rečeno, da li je to tačno? Da li su ti ljudi dobili pohvale nedugo posle aprila 1999. godine? Samo da ili ne.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne verujem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Novica Stanković bio je zamenik u Prištinskom korpusu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Moj zamenik. Bio je načelnik štaba u brigadi kojom sam ja komandovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je postao general, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Naravno da nije. Nije postao general.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da li je neki od vaših zamenika postao general?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad ste vi postali general?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam postao general 2001. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je neko unapređen pre vas što vas je iznenadilo, a možda dovelo i u neugodan položaj?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U našoj vojsci se unapređivalo po redu i propisu i kod nas nisu postojali generali bivši mesari, kondukteri kao što je bilo u Hrvatskoj, u Bosni i Hercegovini, i tako dalje. Kod nas su se činovi morali, ja sam postao general onog trenutka kada sam ispunio sve zakonske uslove za to. Zakonske uslove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo šta tu piše. "Đošan..."

ADVOKAT KEJ: Ja bih želeo nešto da pomenem, zabrinjava me to. Pokušavam da pratim ovaj dokazni predmet. U sudskoj evidenciji dokaznih predmeta i pod brojem 143 je jedan sasvim drugi dokument. To je izjava Nika Peraja, ali ona nema 52 paragrafa. Pitam se da li je možda moj uvaženi kolega sada uzeo radnu verziju izjave, a ne onu koja je uvrštena u spis? Pokušavam da to ustanovim, pokušavam da pratim ispitivanje i vidim da to nije isti dokument koji mi ovde imamo u bazi podataka Suda.

TUŽILAC NAJS: Ja radim na osnovu onoga što smatram da je dokazni predmet i šta sam ja ponudio uspis kao dokazni predmet. Tu stoji broj 143. Gospodin Peraj dao je dve izjave, a zatim još i treću, veoma kratku u kojoj iznosi još i neke ispravke.

SUDIJA KVON: Koji je datum davanja izjave?

TUŽILAC NAJS: Datum davanja prve izjave je 15. februar 2001. godine i to je, kao što gospodin Kej kaže...

SUDIJA KVON: A mi ovde imamo 24. oktobar 2000. godine.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, pokušajte to da rešite tokom pauze.

TUŽILAC NAJS: Ja ću to svakako da pokušam.

SUDIJA KVON: Ne, ja se izvinjavam, ja sam napravio grešku.

ADVOKAT KEJ: Na mojoj izjavi stoji 18. april 2000. godine. To je ono šta mi imamo u našoj evidenciji. Da li i vi to imate?

SUDIJA KVON: Da, peta strana. A onda imamo još i dodatnu izjavu od nekoliko strana u kojoj se ispravljaju pogrešno kucanje i slične stvari.

prevodioci: Tužilaštvo nije uključilo mikrofon.

TUŽILAC NAJS: 18. april je datum druge izjave. Izjava sa kratkim ispravkama je treća izjava, a ona iz koje ja sada čitam je prva izjava.

SUDIJA ROBINSON: Pokušajte to da rešite tokom pauze, jer je važno da radimo sa pravim dokaznim predmetima.

SUDIJA KVON: Druga izjava je ona izjava koju je optuženi pokazao svedoku.

TUŽILAC NAJS: Ne, ona sa kojom ja sada radim je izjava koja je pokazana svedoku. Ja sam sam pronašao verziju u kojoj su paragrafi numerisani. I optuženi je i sam prošao kroz neke od paragrafa kroz koje ja želim da prođem.

SUDIJA ROBINSON: Molim da pravni savetnik, tužilac i gospodin Kej reše to nakon pauze. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, koliko sam shvatio, rešena je ova teškoća u vezi sa onim predmetima.

TUŽILAC NAJS: Gospodin Kej nam je ukazao na neke teškoće u vezi sa skeniranjem elektronskih verzija i, naravno, morali smo da proverimo da evidencija bude pravilna i tačna.

SUDIJA ROBINSON: Hoćete li da nam objasnite šta se desilo?

TUŽILAC NAJS: Ne znam tačno šta se desilo, mislim da gospodin Kej može da objasni.

ADVOKAT KEJ: Kada je ceo taj paket po Pravilu 92bis bio uveden, bio je problem sa nekim datumima izjava. Onaj pasus koji je prezentiran kao jedna celina i predstavljao je problem zbog toga što su oni očigledno skenirali dokument sa tim datumom 18. aprila, ali nije uzeto u obzir da su druge izjave uzete u drugij prilici drugog dana i to nije uneseno u elektronsku evidenciju. Ja sam to uspeo da proverom to utvrdim. Mi smi koristili papirne verzije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako možemo da se vratimo na paragraf 52, gospodine Đošan. Vidite, gospodin Peraj, pošto je govorio o Korenici, o Korenici i Meji, rekao je da se vi niste slagali sa tim i da ste vi uhapsili gospodina Mićunovića. Vi ste juče odgovarali na pitanja o gospodinu Mićunoviću. Sad nam recite samo da ili ne, da li je gospodin Mićunović tada uhapšen?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja nisam uhapsio gospodina Mićunovića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda sledi da sve što je gospodin Peraj rekao na tu temu je netačno. Možete li vi da nam objasnite kako je OVK mogla da vršeci pritisak na Nika Peraja učini da on vama kaže nešto što je vrlo povoljno?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, ja sam malopre objasnio. Za OVK pojedinac ne znači ništa i hvaleći mene, a kudeći situaciju, ništa nisu rešili. Šta to znači da sam ja bio dobar? Kao da ostali komandanti nisu bili dobri.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, ovo je vrlo detaljna izjava. Mi nemamo vremena da prolazimo kroz celu izjavu. Tu se govori o njegovim iskustvima u službi u Korenici, u Meji, u kasnijem periodu, u tome kako je

intervensao kako da spase živote nekim ljudima. Zašto bi on pod pritiskom izdvojio jednu osobu govoreći kako je ona bila vrlo pristojan oficir Vojske Jugoslavije koji je pokušavao da učino sve što je mogao. Ja to ne shvatam. Možda vi možete da nam objasnite.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam ja bio jedini pristojan i dobar oficir Vojske Jugoslavije. Ovo je stvarno kompliment i hvala za te komplimente, ali pa i ostali oficiri Vojske Jugoslavije su bili i odgovorni i savesni i ni po čemu je ne vidim da je tu nešto posebno važno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sad, molim vas, odgovorite na pitanje. Zbog čega bi neko pod pritiskom, takvim pritiskom da daje jednu kompletno izmišljenu izjavu, odjednom usred te izjave da vrlo pozitivan odziv o jednom čoveku i kaže kako je taj čovek učinio sve što je mogao i borio se protiv struje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam vas dobro čuo. Ja sam mislio da je ovo na srpskom, pa da pročitam šta je to...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ispred vas je. "Đošan se nije slagao sa akcijom u Korenici i Meji i sa učešćem Mićunovića. Međutim, Mićunović je uhapšen i ostao je u zavoru tri dana". I on dalje objašnjava šta se desilo posle toga. Ako ne možete da odgovorite na pitanje, mi ćemo da...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Mogu odgovoriti. Ja nisam imao šta da se slažem s tim sa operacijom, antiterorističkom akcijom ili ne. Ja nisam bio taj koji je o tome odlučivao. Ja sam vam rekao, bio sam komandant brigade protivvazdušne odbrane i ja sam mogao komandovati isključivo jedinicama protivvazdušne odbrane i njih upotrebljavati. Ni jednu jedinicu, čak i ona moja jedinica koja je učestvovala je učestvovala po naređenju izdvojenog komandnog mesta Prištinskokorpusa. Prema tome, ja ni na jedan način...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, moram da vas prekinem...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: ...da odobravam tu akciju ili ne odobravam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim paragraf 65, a vas molim da okrenete gospodine Đošan, odgovorajuću stranu na vašoj verziji. Opet vidimo a ovaj čovek koji, kako vi kažete sve izmišlja kaže, "Miloš Đošan komandant ARBR..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je iskrivljavanje što kaže gospodin Najš. On tvrdi da je svedok rekao da Nik Peraj sve izmišlja To nije bio ni pitan niti je tako nešto rekao, on je samo rekao za tačke koje sam ja mogao da prođem s njim štedeći vreme, vrlo konkretne činjenice da su neistina. Dakle, da su izmišljene.

SVEDOK ĐOŠAN: Između ostalog i ova...

TUŽILAC NAJS: Mogu li ja to da rešim?

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Nastavite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo da se pozabavimo ovim što je rekao optuženi za trenutak. Sad pogledajte paragraf 65. "Miloš Đošan komandant ARBR bio je u teoriji osoba koja je komandovala vojnim operacijama u području Đakovice, ali akcija koju sam ja video u caragojskoj dolini bila je pod komandom generala Lazarevića, pukovnika Kotura i drugih oficira, štabskih oficira, iz Prištinskoh korpusa. Đošan koji je rođen u Bosni, star oko 48 godina, bio je veoma osetljiv čovek koji je imao puno saosećanja za ljude koji stradaju. Nije bio agresivan. Trebalo je da postane general, ali umesto toga njegov zamenik je dobio unapređenje posle rata". Sad pogledajte ovaj poslednji deo o vašem zameniku, pukovniku Novici Stankoviću se radi, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pukovnik Novica Stanković je i sada pukovnik. To je prvi deo. Drugi deo, ja nisam ni teoretski, teoretski govoreći bio taj koji je trebao da zapoveda vojnim operacijama. Ni teoretski. Treće, general Lazarević je bio moj pretpostavljeni komandant i nije moguće da on sada meni otima moje nadležnosti. Ovde je tek toliko... 'Ajde da prihvatimo, istina je ovo, da sam Đošan, da sam poreklom iz Bosne, da sam 48 godina star, a i da sam osećajan čovek. Ništa od ovoga drugog mu nije tačno. Naravno, nisam bio ni agresivan, trebalo je da postanem general, postao sam, moj zamenik posle rata unapređen u viši čin nije. Prema tome, i u ovom delu gde me hvali nije istinito. Tek ovaj pasus...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite na trenutak, samo na trenutak zaboravite na to. Ostavite to po strani. Pokušajte da nam pomognete svojim razjašnjenjam. Zašto bi on dajući izjavu pod pritiskom govorio o vama lepo.

U stvari, hajde prvo da pogledamo njegovu sliku da znamo o kome se radi. Da se podsetimo. Ja želim da podsetim ovaj Sud, ovako on izgleda. Ovaj čovek, kao što biste znali da ste pročitali celu njegovu izjavu, pokušavao je da da vrlo pravičnu i ujednačenu izjavu o onome šta se stvarno desilo, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, iz ovoga vidim da ne. On je samo pokušao da mene u pojedinim delovima nahvali kao da me udaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo da pogledamo kao uzorak ovu intervenciju optuženog, tačnije da odgovorimo na nju i da uzmemo kao uzorka paragraf 47. Da podsetimo Sud o čemu se radi. To je pasus 47, poslednjih nekoliko redova. Tu on govori o jednom neformalnom sastanku koji je prethodio napadu na Meju i u poslednjih nekoliko redova kaže: "Tokom sastanka Stojanović se obratio Mićunoviću i Kovačeviću i neređujući im da izvedu operaciju u Karagojskoj dolini gde treba da se eliminiše najmanje 100 glava (beleška istražitelja: prema rečima svedoka pod terminom 'glave' Stojanović je mislio ljudi) i sve kuće treba da budu spaljene kao odmazda za ubistvo Praščevića". To je rečeno skoro istim tim rečima.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: I ovo je netačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to ne može biti nikakav nesporazum sa vaše strane ili nijansiranje, to je sve po vama totalno netačno?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: I nerealno. Prvo, pukovnik Sojanović nije mogao da komanduje ni Mićunoviću ni Kovačeviću. Znači, u lancu komandovanja nije mu mogao komandovati. Pukovnik Stojanović nije bio komandant ni jedne jedinice, znači, nije mogao komandovati. Posebno nije mogao komandovati. Pukovnik Kovačević je bio načelnik MUP-a u Đakovici, nije mogao komandovati njemu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ste ovo već uradili i nemam ništa protiv ni da ponovimo, ali vreme je ograničeno, želim da se tačno utvrdi kakav je vaš stav povodom ove izjave i povodom druge izjave, da li je tačno da vi smatrate da je gospodin Peraj kalkulisano, proračunato lagao i dao jednu totalno pogrešnu priču. Da li je to vaš stav?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, to je moj stav. Kalkulisano proračunato lagao i dao pogrešnu priču.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Iako je svedok odgovorio istim tonom, istim rečima u odgovor na pasus 47 i 48, mislim da bi bilo dobro da se razgraniči, na primer, da li se svedok slaže da je Praščević ubijen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To mogu da rešm. Praščević i drugi oficiri bili su ubijeni nedelju dana pre incidenta u Meji, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Slažem se, ubijen, znam da je ubijen...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Nort, samo trenutak. Poslužitelja ću zamoliti da uzeme ovo i da to stavi na grafoskop. Ovo je Praščević, zar ne? Ovaj koji je zaokružen.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, ja njega lično ne poznajem, ali znam da je iz Đakovice, ali njega ne poznajem lično. Ali ja sam poznao samo trojicu oficira MUP-a u Đakovici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo onda drugu fotografiju. Na njoj je isti taj čovek, to je Praščević, međutim, na njoj ima još puno drugih oficira MUP-a, pripadnika MUP-a. Da li prepoznajete neke druge, zaboravite na Praščevića?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa, naravno ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali to su pripadnici MUP-a, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U Đakovici je bilo dosta pripadnika MUP-a, isto kao što ne očekujem...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izgleda da su prilično dobro raspoloženi, veseli. Da li možete da se setite nekog razloga zašto bi oni bili tako lepo raspoloženi dok su im upozadini ove kuće koje gore.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pitate me ono što nema smisla, jednostavno nema smisla sa me pitate zašto su oni ovako raspoloženi. Kako bih ja znao zašto? Većina ljudi, većina ljudi kad se slika obično se smeje. Osim za pasoš ili legitimaciju.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ste dobili ono što ste tražili, gospodine Najls.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Đošan, molim vas da malo ozbiljnije razmislite o mom pitanju. Ovo su pripadnici snage koja treba da održava

red i mir. Oni se sa osmehom slikaju ispred zgrada koje gore, oni se ne slikaju kao vatrogasna brigada, zar ne? Zašto bi ljudi koji treba da održavaju red i mir nalazili da je zabavno slikati se ispred kuća koje gore?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo se ne smeju svi, niste dobro gledali snimak, znači, prvo, ne smeju se svi. Pogledajte malo bolje. Ne smeju se svi, a drugo od mene tražite nešto što nema nikakvog smisla da ja kao komandant brigade odgovoram i analiziram fotografiju ljudi koji se slikaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Poslednje pitanje u vezi svedočenja gospodina Peraja i materijala koji imamo od njega, to je ova karta na poslednjoj strani. 143, tačka 4. Gospodin Peraj nam je dao ovu analizu u sažetom obliku o rasporedu snaga Vojske Jugoslavije i o aktivnostima MUP-a u ovoj dolini. To je vrlo jednostavno. Pozicije Vojske Jugoslavije bile su na severu i jugozapadu presecajući put povlačenja ljudima koji su bili potiskivani sa severozapada na jugozapad tako da bi naišli na kontrolne punktove u Meji gde su bili ubijeni. To je istina o onom što se dogodilo tamo i vi to znate, vi to niste odobravali u to vreme, ali znate da se to desilo.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja hoću da ponovo kažem. Nisam ja taj koji je odobravao akcije. Ja ne odobravam uopšte što se desio rat na Kosovu i Metohiji, ne odobravam rat, kao rat ne odobravam. Međutim, ja nisam bio u poziciji da ja odobravam akcije niti da ih vodim niti da njima komandujem. I prema tome, svako pitanje na tome u tom smislu, mislim da je suvišno. Ja sam isključivo kao komandant brigade protivvazdušne odbrane komandovao jedinicama protivvazdušne odbrane i ja nisam mogao, nisam bio u situaciji i to bi bilo kršenje lanca komandovanja da sam ja bio taj koji odobrava te operacije. Ja ih nisam ni odobravao nit' sam mogao, nit' bio u poziciji da ja o tome odlučujem. O tome je odlučivao onaj ko je za to bio nadležan. A ova karta, ako mislite da ju je pravio Nik Peraj, nije pravio Nik Peraj. Nik Peraj, ja sam rekao, on nije imao vojno obrazovanje i nije bio u stanju da uradi ovakvu kartu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, da pređemo na okolnosti u kojima ste videli vaše izjave.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, pre nego što napustimo temu Nika Peraja, vi ste odgovarajući gospodinu Najsu rekli, generale, da je svaki Albanac koji je radio u Vojsci Jugoslavije ili morao da kaže ono što se od njega tražilo ili više nije živ. Možete li da nam date neki primer Albanaca koji su radili u Vojsci

Jugoslavije, koji su odbili da kažu ono što se od njih tražilo pa su potom bili ubijeni ilina neki način nisu više živi?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Znam za pripadnika moje bivše jedinice iz Prištine Toljaj Sabahata koja je ubijena prošle godine, o tome je i pisano. Ona je bila pripadnik prvo OVK, a kasnije radila u UNMIK, odnosno, u toj zajedničkoj, kako se zove, ta njihova policija. Ne u UNMIK policiji nego Kosovskoj policiji. Ona je ubijena, a mislim da je o tome pisano i ovdje. A svojevremeno je radila kod mene, u momu puku...

SUDIJA KVON: Ne shvatam, generale. Ona je ubijena prošle godine. Da li je ubijena zbog toga što nije rekla nešto što se od nje tražilo ili je odbila da saraduje sa OVK? Da li to želite da kažete?

SVEDOK ĐOŠAN: To ne znam, ali znam da nije poginula u saobraćajnoj nesreći, na nju je izvršen atentat. Znači nije poginula, nije je udarila struja, nije je udario grom, nije poginula u saobraćaju nego je poginula od dejstva terorista, odnosno, na njena automobil je pucano i ona je ubijena. A svojevremeno je bila pripadnik naše jedinice još iz Prištine i radila je u Prištini. Ja sam joj bio komandant.

SUDIJA KVON: I to je jedini primer koji nam možete danas dati?

SVEDOK ĐOŠAN: Jedini za sada.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pređemo na vaše izjave. Rekli ste nekoliko stvari na početku o toj Komisiji Vojske Jugoslavije. Recite nam još jednom koja je bila funkcija te Komisije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Evo, u njenom nazivu piše Komisija za saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za Jugoslaviju, MKTJ, znači, Komisija za saradnju, a ispod dole bio je ekspertski tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta je tamo bio zadatak ekspertskeg tima?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ekspertski tim je imao zadatak da na osnovu sumnji koje su se pojavile, a pogotovo izlaska te knjige za čijeg autora ne znamo kako se zove, odnosno, je da se rasvetle, da se dodatno utvrdi...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, samo trenutak, nemojte toliko brzati. Mi ne znamo ko je autor te knjige. Šta želite time da kažete?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To da ne znamo ko je autor te knjige.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo da stanemo ovde. Kako znate, tačnije, zbog čega kažete "ne znamo ko je autor te knjige"?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne znamo ko je učestvovao u njenoj izgradnji, odnosno, u njenom pisanju. Ko je taj ko je učestvovao u njenom pisanju. Mi je u žargonu zovemo knjiga koju je izdala Nataša Kandić. Očito je da Nataša Kandić nije bila u stanju da bude, vidi sve što tamo u toj knjizi piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi znate da je iz vašeg ovog poslednjeg odgovora sve jasno. Da je ta Komisija Vojske Jugoslavije bila uhvaćena u laži u tim izjavama koje su bile pripremane i šta se u tim izjavama govori o Nataši Kandić. Sasvim je jasna situacija.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To je samo vaše mišljenje o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ove izjave koje ste vi doneli. Na njima stoji datum 2002. godine. Kada su one zapravo otkucane?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Onda kada su i pisane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U 2002. godini? Ili možda kasnije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, kasnije ne, pa kasnije nije bilo komisije. Komisija je ukinuta odmah čim je počela da radi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo je ta Komisija uzimala izjave od ljudi ili ih je na neki način navodila da daju izjave? Koliko dugo je trajao njen rad?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo, nije ih navodila. Nije ih navodila nego je davala zadatak, konkretno mene je pozvala i kaže, generale, tad sam bio već general, generale izvolite, šta piše u ovoj knjizi, proverite šta o tome ima i da li je to istina ili nije. Napišite izjavu o tom konkretnom događaju. E, tako je tekao taj posao. Nikavog, kako bi rekao da su nas usmeravali ili bilo šta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, generale, u kom periodu se komisija bavila uzimanjem izjava? Od kog datuma do kog datuma?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To ne znam, ja znam kad sam ja pisao izjavu, kad su mene pozvali. Ja nisam imao dodirne tačke s tom komisijom osim kad su pozvali mene. Ja vam na to pitanje ne mogu tačno odgovoriti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo samo jednu od izjava koje se nalaze među vašim dokaznim predmetima. Koja je bila uloga ove knjige u radu komisije, jedna knjiga se izda, pa šta?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja bih pre rekao kad je ta knjiga izašla i kako je izašla? I rekao sam da posle Markala da ništa nije naivno da bi čovek preko bilo čega mogao tako jednostavno preći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tu Komisiju je osnovao Pavković protiv koga sada postoji optužnica, je li tako? Nju je Pavković osnovao? Njen predsednik je bio Terzić i u njoj je postojala ekspertska, stručna komisija u čijem su sastavu bili razni ljudi među kojima i jedan čovek koji je optužen za događaje u Srebrenici. Da li vam je to poznato?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne. Ne znam koje optužen za događaje u Srebrenici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I svrha je bila ne da se saraduje sa ovim Tribunalom, to uopšte nije bila svrha nego da se prikrije sve ono što bi moglo da bude štetno za Vojsku Jugoslavije. Gvero je bio ta osoba koja je bila optužena za Srebrenicu i koja je bila istovremeno u toj stručnoj komisiji. Koja je bila cela svrha te Komisije. Da se stane na put i opstruira ovaj Tribunal.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To je vaša procena i vaše mišljenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja želim da vas pitam sledeće, samo da pronađem pravu izjavu. Da li je Vuković, samo trenutak, tabulator 30.1. Dakle, 30.1 je izjava Vlatka Vukovića koji će ovde izgleda biti sledeći svedok. Molim poslužitelja da stavi na grafoskop. To je znači 30.1 i tu Vuković kaže, to je, znači, 30.1 dokumenat Odbrane. Englesku verziju, molim, na grafoskop, srpsku svedoku. Vidimo da je 10. januara 2002. godine Vlatko Vuković izjavio... Ne, sledeću stranu molim. E, da. Dakle, on ovde kaže: "Za navodno počinjene zločine u rejonima Korenica i Meja, prvi put sam čuo krajem 2001. godine, a detaljnije sam pročitao u knjizi Fonda za humanitarno pravo "Kosovo kako viđeno tako rečeno". Znači, on ovde jasno daje do znanja da je to objavio Fond za humanitarno pravo. Da pogledamo još jedan dokument. To je dokazni predmet 362, tabulator A, 362A iz Delićevih

dokaza. Godinu dana kasnije, i to tačno 10. januara, Vuković kaže, tu stoji: "Po prvi put sam krajem 2001. godine čuo za zločine navodno počinjene u sektoru Bela Crkva 25. marta 1999. godine i pročitao sam nešto o tome u knjizi "Kosovo, kako viđeno tako rečeno" (As Seen, As Told) koju je objavio Fond za humanitarno pravo. Budući da mi se gadi autorka knjige i falsifikati koje ona iznosi u knjizi, nisam završio čitanje te knjige". Izgleda da je on tokom te godine koja je prošla postao manje informisan o tome šta piše u knjizi. Želim da vas pitam još jednu stvar, ima i drugih primera za to. Želim da vas podsetim na to da ste vi rekli da ne znate ko je autor knjige i da zato što se unjoj koristi određena vrsta jezika da ste rekli da je to knjiga Nataše Kandić. Recite nam da li su ove izjave koje su napisane kasnije 2002. godine ponovo pisane kako bi se zaobišao taj jedan neugodan problem?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo gde ste vito čuli da sam ja rekao zbog jezika koji se spominje. Ja bih vas molio da budete precizni. Ja to nisam rekao. Ako nađete to... Ja sam dovoljno obratovan čovek da mogu da razumem sve jezike na ovom našem jezičkom području. Znači, nisam to rekao. A ja sumnjam u navode te knjige. I bilo bi mi drago da vidim ko je učestvovao, jedno je izdati knjigu, a jedno je pisati. Moju knjigu sam pisao ja, a izdalo je preduzeće...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ćemo vam dati priliku da iznesete komentare o svemu tome za nekoliko trenutaka. A sada želim da odgovorite na veoma jednostavno pitanje. Vi ste ovde, vi ovde nastojite, odnosno, optuženi želi da se izjava Vukovića putem vas ovde uvrsti u dokazni spis. Pa, vas ja onda pitam da objasnite, kako to da on 2002. godine u svojoj izjavi jasno kaže da dobro razume da je tu knjigu Fond za humanitarno pravo objavio, a godinu dana kasnije toliko se okomio na Natašu Kandić da uopšte ne želi da pročita knjigu. Možete li to da mi objasniti jer to su materijali koje vi ovde nudite na uvrštenje u spis?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo, lako je to objasniti. Posle njenih scena gde je tukla izbeglice sa Kosova i Metohije sasvim je garantovano i ja bih tu knjigu uzeo sa pincetom. Njeno ponašanje, kako se ponašala prema Srbima koji su došli sa Kosova i Metohije da protestuju zbog toga što su im ograničena elementarna prava na Kosovu i Metohiji, kad je ošamarila čoveka, posle toga sasvim je realno za očekivati da ljudi koji su se dole borili, koji su dole bili, tako misle o Nataši Kandić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda se vraćamo na ulogu ove knjige u radu komisije. Da li je ta knjiga imala bilo kakvu ulogu u radu komisije i ako jeste, jeste li tu knjigu vi pročitali? Jeste li pročitali knjigu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja sam pročitao knjigu koja se odnosi na onaj deo za koji mi je komisija rekla da napišem izveštaj. Dalje nisam čitao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vam oni dali celu knjigu na srpskom?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, da, bila je cela knjiga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, pogledajte sada, molim vas, sledeće. Gospodine Đošane, mi imamo ovu knjigu na engleskom, a pokušali smo da nabavimo prvih nekoliko strana na srpskom. Nemamo celu knjigu na srpskom, ali imamo prvih nekoliko strana. Dakle, to je "Kako viđeno tako rečeno", i sada želim da uporedimo ove strane. Molim jednu kopiju na grafoskop. Vidite, naslovna strana, mi smo ovo dobili elektronskim putem, ali nema razloga sa sumnjamo u ovo šta tu piše, vidimo da se ovde spominje Fond za humanitarno pravo, zatim stoji "Kosovo, kako viđeno tako rečeno", i ne morate čak ni poznavati srpski da shvatite šta znači ovo šta tu piše, "Analiza OEBS Kosovske verifikacione misije" (OSCE, Kosovo Verification Mission). To je dakle analiza OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe). Sledeću stranu molim. Vidimo da na sledećoj strani stoji indeks. Nakon indeksa imamo uvod, pa zatim predgovor Luiz Arbur (Louise Arbour). Da ste vi uopšte čitali ovu knjigu sigurno biste znali da je ta knjiga rezultat rada OEBS-a i znali biste na koji je način napisana. Da li ste znali da je to knjiga OEBS-a?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Znao sam da je knjiga i znam da je knjiga onih koji su bili na Kosovu i Metohiji nakon potpisivanja sporazuma Milošević-Holbruk (Richard Holbrooke) i znam kako su radili i ja sam se sa njima sastajao i znao kako su, i očekivao sam ovako nešto i gore. A ja bih voleo da vidim pojedinačno, poimenično, pa valjda svako od njih kao autor ima ime i prezime ko je u tome učestvovao. Meni je to veoma važno. Ako je bio neko iz zemlje koja nas je bombardovala, pa neće od da napiše da nije bilo nikakvog razloga da nas NATO bombarduje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo u ovoj sudnici čuli na koji je način napisana ova knjiga. Pogledajmo sada na engleskoj verziji šta tu stoji o Meji. To je strana 179. Žao mi je što nemamo celu knjigu na BHS-u. Ja ću da vam pročitam šta ovde piše o Meji. Znači, strana 179, to je knjiga OEBS-a, desna

strana, desni ugao. Desni ugao, molim. "Meja i druga sela u tom području bili su relativno tihi do 27. aprila kad su srpske snage napale bez upozorenja granatirajući i paleći kuće. Policija i paravojne snage sakupili su stanovništvo Meje u blizini škole i odvojili 100 do 150 muškaraca starosti od 15 do 50 godina od ostalih. Ti su muškarci dalje razdvojeni u grupe od otprilike 20 i prisiljeni da kažu "Živela Srbija" pre nego što su ih streljali puškomitraljezima i zatim još jednim dodatnim metkom u glavu. Seljani iz Meje i iz drugih sela bili su prisiljeni da uđu u konvoje i krenu prema Đakovici. Jedan drugi svedok kaže kako su policija i Vojska Jugoslavije naredili tridesetorici muškaraca da siđu sa traktora konvoja, prisilili ih da legnu licem prema zemlji. Policija je onda pucala odmah iznad njihovih glava dok su ti muškarci morali da viču "Salobodan je glavni". Mnoge je policija pretukla i zapretila smrću ukoliko ne predaju novac i stvari od vrednosti". Da li je ovo dovoljno? Jeste li pročitali ovo pre nego što ste počeli pripremati svedočenje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: I prvo pitanje mi je bilo da li je taj ko je to napisao bio tu i da li je to video ili je čuo od meštana tih sela. Da li je on bio tu i da kao što sam ja rekao da sam video u Meji lično kada je dejstvovala NATO avijacija, da li je taj to napisao da je video, da je bio očevidac?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da ste pogledali knjigu, vi kao čovek sa ekvivalentom doktorata nauka, ja bih od vas očekivao da proučite i metodologiju rada. Onda biste onda znali da se navode ljudi sa kojima je razgovarano. Ako pogledate na strani 188, fusnota 98, tu su navedeni njihovi pseudonimi, naravno. Dakle, za ovaj pasus koji sam vam pročitao razgovarano je sa šest ljudi. Eto, to se nalazi u toj knjizi.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Mogli ste razgovarati sa 80 ljudi, opet bi bio iskaz isti. Mogli ste razgovarati sa čovekom iz Suve Reke, opet bi on o tom događaju rekao tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi Sudu kažete da svaki Albanac sa kojim razgovara jedna nezavisna organizacija, izmisli priču. Da li vi to stvarno kažete? Znači, da oni krivo govore da su neki ljudi pogubljeni.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja tvrdim da većina njih, skoro svi, daju izjave onakve kakve moraju da daju. To sam video, evo to sam se uverio u izjavi Nika Peraja. Ja, naravno, ne poznajem ostale ljude, ali izjave Nika Peraja, možda je on čak ovde morao da prikaže koliko i manje zna stanje u vojsci. Govoreći ovakve stvari da može 170 tenkova doći iz Republike Srpske, a ja sam bio u Republici Srpskoj i video sam kako se tamo čuva, kako

se gleda na granice i da ne može pet vojnika iz kasarne u Vojsci Republike Srpske izaći, a da ne najavi 10 dana ranije SFOR-u (Stabilisation Force) tu svoju odluku. Kad je on mogao kao oficir, kao čovek koji više zna o vojci nego pretpostavljam meštani, da takve stvari izjavi, onda tek šta da čovek kaže za ostale ljude? Šta da kaže čovek za ostale ljude? Pogotovu što je on jedno vreme bio u oklopnoj brigadi i znao je kakav je tenk, koliki je tenk, koliko mu treba da se smesti...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Đošan, dopustite mi da vas zaustavim. Reći ću vam kakav je naš stav kako biste ga razumeli. Imamo iskaze o masakru u Meji. U ovoj knjizi koju smo sad gledali, u jednoj drugoj knjizi koja je pripremljena na sasvim drugačiji način, a naslov je "Po naređenjima" (Under Orders), zatim od svedoka koji su ovde došli da svedoče pred Sudom. I, znači, vi kažete da su svi oni sve to izmislili. Isto kao što ste rekli da je nekona neki način pronašao neke leševe, premestio ih u Batajnicu, zatim prisilio rodbinu tih ljudi da pogrešno identifikuju leševe i da lažno izjave da su ti njihovi rođaci nestali 28. aprila 1999. godine. Pa, recite mi, molim vas lepo, koje zamislio tu kompleksnu šemu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo, nisam rekao da je neko prisilio roditelje i rodbinu tih ljudi da lažno identifikiraju, to nisam rekao. A sad ću ja vama da nešto kažem. Vidite li ovu belu košulju, gospodine Najs? Ovu belu košulju. Pre mesec dana mi je dala majka jednog vodnika, Genov Stamena kome sam bio na sahrani u Bosilegradu, a otet je, otet je u Štimlju (Shtime) 26. juna 1998. godine. I zamolila me je da danas tu košulju obučem. A vi nigde niste rekli ni teroristi, a on je skinut sa autobusa, civilnog autobusa u civilnoj odeći, sanitetski vodnik, sanitetsko osoblje koje štite svi međunarodni zakoni i vi onda meni niste nigde ni jednom rekli da su to radili teroristi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam vam dao priliku da objasnite otkuda sve te koincidencije i nismo dobili vaš odgovor. Vratimo se nazad na komisiju. Vi ste u jednom trenutku shvatili da su 27. i 28. april 1999. godine vrlo važni datumi u vašem svedočenju.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam to ja shvatio. Od mene je traženo da objasnim te datume. Od mene je traženo da napišem izjavu, kao komandant jedinice, za dejstva moje jedinice toga dana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno, vi koji ste u to vreme bili komandant, imali biste na raspolaganju i niz materjala nastalih u predmetno vreme.

Karte, ali i druge vrste dokumenata, zar ne? Recimo, dnevne borbene izveštaje i slične stvari, naređenja, palnove, ratne dnevnike. Možete li da nam kažete da li je to bila odluka vas ili odluka komisije da vi niste doneli ništa šta je nastalo u predmetno vreme 27. i 28. aprila?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To nema nikave veze sa time šta je odlučila komisija. Ona je od nas tražila da napišemo samo izjavu. Šta će doći ovde od dokumenata odlučio je savetnik gospodina Miloševića, Zdenko Tomanović. A vi imate mogućnost da proverite sve te dokumente.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi kažete da ste vi advokatima optuženog predali dokumente iz predmetnog vremena? Naređenja, dnevne izveštaje i slično. Za 27. Ne? Pa, gde su onda ti dokumenti?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Dokumenti se nalaze u arhivi. U Arhivi Vojske Jugoslavije...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li ih vi pogledali? Zašto ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Zato što je stavljeno pod vrstu zaštite i vrlo komplikovan je postupak dolaska do dokumenata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Aha. Da li to onda znači da ste vi pokušali da pogledate te dokumente, a da to niste uspeli pa motrate raditi na osnovu sećanja ili uopšte niste ni pokušavali jer ste mislili da će to biti prekomplikovano. Šta je tačno od te dve opcije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tačno je ovo, da sam ja komisiji, na njen zahtev, napisao svoju izjavu koju sada ovde u potpunosti potvrđujem. Tačno je da sam rekao Zdenku da ne mogu doći do dokumenata i koji bi dokumenti u tom periodu bili relevantni. Šta je on od toga dobio, ja ne znam. Ono što mi je ponudio i pokazao, ja sam rekao da uvrsti. I to imate tu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sada, molim vas, tabulator 6 vaših dokumenata, mislim da je to poslednje što možemo danas da uradimo i želim da prvo pogledamo originalnu verziju, to je pri kraju tabulatora. Molim poslužitelja da mi to donese. Evo, da pogledamo sve ove stranice redosledom kojim idu. Pokazaću vam sada na grafoskopu šta je do nas došlo. To je tabulator 6. Prvo molim naslovnu stranu. Evo, naslovna strana. Sledeća strana, molim. Izvod iz ratnog dnevnika, 24. mart. Sledeću stranu, molim. 25. mart. Sledeću stranu, molim. 29. mart. Sledeću stranu, molim. Nakon toga imamo ovde originalni dokument koji pokriva 24. mart. Sledeću

stranu, molim. 25. mart. Sledeću stranu, molim. 28. mart. Sledeću stranu, molim. 29. mart. Sledeću stranu, molim. 31. mart. Sledeću stranu, molim. Isto 31. mart. Nakon toga, sledeću stranu, molim. Imamo još jednu stranu koja pokriva 4. i 5. april i na kraju pečat. Evo, to je ono šta je sa vama došlo ovde kao dokazni predmet. Recite da li su mašinom pretipkane stranice transkripta nekog drugog originalnog dokumenta koji ovde nije predodčen. Molimo svedoka da pričeka sa odgovorom do završetka prevoda pitanja. Recite mi gde se nalazi originalni dokument za, na primer, 24. mart i zašto je to pretipkano, zašto mi to nismo dobili u originalnom obliku? Recite mi to, molim vas.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: E to, izvolite ga slobodno. Mi smo to radili...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, to nije tu, to nije tu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Molim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sve šta imamo sam vam pokazao i ja želim da znam zašto su ovde neke stranice pretipkane, a druge stranice smo dobili u originalu. Da li je vama poznato zašto optuženi ovde nudi na uvrštenje neke stranice u prekucanom obliku, neke stranice u originalnom obliku?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Te stranice u pretipkanom obliku treba da odgovaraju originalnim stranicama. Iz straha da pri prevodenju ne bude, zbog različitog rukopisa, vi možete, evo, ja ću slobodno povući sve ove prekucane stranice, vi koristite originalne, što se mene tiče, nema nikavih problema. Hteli smo da učinimo uslugu da bude jednostavnije prevesti pretipkano nego ovo. Ovaj dnevnik je pisan pod dejstvom, uticajem bombi, premeštanja, i tako dalje...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, dobro. A sada da pogledamo varijantu na engleskom. Znači, imamo na umu i dalje da imamo otkucanu verziju za 4. i 5. april, ništa za 31. mart. Da vidimo sada na engleskom, verzija na engleskom dolazi u dva dela. Bar sam to ja tako dobio. Prvo je naslovljeno sa "Ratni dnevnik", onda imamo onaj deo koji počinje sa 4. aprilom. Sledeći odeljak, molim. Evo vidite, 4. april 1999. godine, to je ono ští imamo u verziji na srpskom, zatim 5. april. Sledeću stranu, molim. I onda imamo 6. april i nakon toga 26. april. E, tu se približavamo Meji. I onda okrenemo stranicu od 26. aprila gde zatičemo 29. april. Na neki način veoma je pogodno to da su ispušteni 27. i 28. april, a to su dani kada je održana

operacija u Meji. Ovo izgleda kao da je neko imao pristup onom periodu vašeg ratnog dnevnika koji pokriva period 27. i 28. april, onom delu koji mi ovde nemamo u sudnici. Mi nemamo originalni deo tog dokumenta. Možete li mi vi reći gde je to?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja vam mogu reći gde se nalazi moj ratni dnevnik i mogu vam reći da smo juče o tome govorili. Imate priliku da ga zahtevate, nalazi se u arhivi. Kada budete dobili taj dnevnik, slobodno, izvolite me pozvati, ja ću sve, ja garantujem da sve što je prepisano ovde i da u dnevniku stoji sve što mogu potvrditi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite mi. Proces u kome neko prekuca neke strane originala i onda mi dobijemo i original i prekucanu verziju, neko prekuca neke strane originala, kao što je slučaj za 4. i 5. april i onda dobijemo prekucanu verziju na srpskom i onda prevod na engleski i onda, zasebno od svega toga je neko negde imao pristupa drugom delu dnevnika i mi smo dobili samo nešto malo od toga i to na engleskom i toj verziji na engleskom nedostaju najvažniji datumi, 27. i 28. Recite mi, molim vas, kakva je to proces?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To morate videti sa advokatom. Inače, nema nikavih problema. Evo ja vam ponovo kažem, moj ratni dnevnik možete dobiti, vi imate veoma efikasnu službu, svaki nalog vaš će izvršiti, donesite mi moj dnevnik i videćete sve što u njemu piše. Nema ništa što ja imam razloga da sakrijem, bilo šta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, u redu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Vi proverite, pa postupite dalje po tome. To što je takav bio izbor...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ovde ne želim da iznosim nikakva navode o dnevniku sve dok ja taj dnevnik ne vidim zato jer pojma nemam šta u njemu stoji. Ja samo želim vaše objašnjenje. Recite mi da li ste vi imali dnevnik u rukama kad su advokati optuženog kucali te stvari i, ako vi niste, ko ga je imao?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja nisam imao kod sebe dnevnik, ali evo slobodno ga uzmite i vidite šta u njemu piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, onda odgovorite na drugi deo pitanja. Ko onda jeste imao taj dnevnik? I ko je onda odabrao delove koji će se ovde ponuditi na uvrštenje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To je mogao da uradi, znači, jedino savetnik predsednika Miloševića. Advokat Tomanović.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ne bih se na tome toliko zadržavao da to nije jedno očigledno potencijalno interesantno pitanje. Jer mi naravno ne kažemo nužno da u ratnom dnevniku stoji tačan zapis događaja, ali naravno, te strane iz dnevnika bi mogle biti od vrednosti za nas ovde. Ovaj svedok ne može da nam da tačnu priču o tome kako je dnevnik došao u bilo čije ruke, mi ne znamo gde se on nalazi i ja jednostavno želim putem Pretresnog veća da zatražim da nam advokati optuženog predaju ceo dnevnik sledeće nedelje.

SUDIJA KVON: Možda bi on mogao da odgovori na pitanje da li saradnici uopšte imaju taj dnevnik u rukama?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete li vi da nam pomognete, možete li da nam kažete šta je sa tim dnevnikom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne znam šta oni imaju u rukama, ali znam da mogu da zvanično traže iz arhive na koju upućuje i general Đošan da se dnevnik da. Međutim, želim da imate u vidu da moji saradnici vrlo teško dolaze do tih arhiva i ogomna je procedura. A na vaše zahteve, odnosno, zahteve gospodina Najsa se odgovara odmah i dobijaju sve. Prema tome, on sada može da traži da mu iz arhive pošalju fotokopiju celog nog dnevnika 52. brigade i on će to sigurno dobiti u ponedeljak. A moji saradnici to sigurno neće dobiti za mesec dana. Ali ja sam uzeo obavezu da tu proceduru prođemo i da vam dnevnik dam.

TUŽILAC NAJS: Prvo, mi nikakav ratni dnevnik nismo dobili...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Još samo nešto, gospodine Robinson. Da razbijemo ovu misteriju šta je prekucano. To što se prekucava, to se prekucava za mene da se ne bih trudio da čitam rukopise, inače, mi je teško da čitam rukopise. Rukopisi su nečitki i onda neko potroši vreme, neka sekretarica na primer, pažljivo tumači šta piše i prekucava, da bih ja mogao da se upoznam šta je

tu, da ne čitam rukopis. A vama je ovde dat original i dat vam je taj prekucani tekst kao pomoćno sredstvo. A vaši prevodioci su dužni, pretpostavljam službeno, da pogledaju da li je to baš to tačno prekucano jer su zato i dobili original. Prema tome, meni prekucano nije dokazni predmet. To je pomoćno sredstvo, a dokazni predmet je original pisan rukom. To je dokazni predmet. Original pisan rukom je dokazni predmet.

SUDIJA ROBINSON: Da li gospodin Tomanović ima kopiju ratnog dnevnika?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne znam, moraću da ga pitam šta on ima od... Ja nemam utisak da on ima ceo, ali verovatno može se doći do njega. Ali ja sam siguran da ako gospodin Najs zatraži on može u toku dana da ima kopiju tog dnevnika iz arhive. Oni odgovaraju na svaki njegov zahtev i to odmah.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, neka to ostane ovako. Ako on ima kopiju dnevnika, gospodin Milošević će se pobrinuti da se ta kopija dostavi ovde u sudnicu.

SUDIJA KVON: Još jedna stvar. Na otkucanoj verziji imamo jedan pečat i potpis. Pitam se čije je to? Molim vas da i to ispitate.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja moram da kažem jednu stvar. Tužilaštvo je zatražilo mnoge ratne dnevnik...

SUDIJA KVON: Evo ovde na poslednjoj stranici.

TUŽILAC NAJS: Mi smo videli jedan koji nam je doneo Deliće, ali osim toga mi nismo nikada dobili ni jedan jedini ratni dnevnik. I uvek su dati neki razlozi zbog kojih mi to nismo dobili. Ovo što se ovde kaže da bismo mi to mogli danas da zatražimo i da dobijemo u ponedjeljak, to je sasvim nerealistično. U svakom slučaju, zadatak je ovog optuženog da pribavlja ovakve dokazne predmete. I treća stvar koju hoću da kažem je to da je apsolutno očigledno da je neko u Odbrani imao pristup celini ovog ratnog dnevnika kako bi mogao te stvari da iskopira. I uzred rečeno, ako Pretresno veće to interesuje, ono bi svedoku moglo postaviti pitanje o ovom potpisu, jer bi nam to moglo pomoći u našem radu preko vikenda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da pomognem ja odmah da pošto svedok...

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Milošević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo je štambilj koji je stavljen, to nije otkucano, to je ušlo posle ovoga što je kucano, ali to je štambilj gde piše, "ovaj ratni dnevnik sadrži 198," znači, otkucano mašinom, "198 listova numerisanih od 1 do 198. Tvrdi i overava referent u OONP," To ne znam šta znači, ali možda će generalu da pomogne, "kapetan Dobrivoje Vasić". Znači, on samo overava, "zavedeno, Kontrolnik knjiga, vojna pošta 9036, na strani 40 pod rednim brojem 592". Dakle, to je, a gore piše "trajno", pretpostavljam da se odnosi, čuvati trajno. To je potpis službenika koji tvrdi koliko dnevnik ima strana i da su listovi numerisani. To je jedino to i ništa drugo. To nisu prekucavali moji saradnici. To je potvrda i stavljen pečat.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, da li to znači da je gospodinu Tomanoviću predato 198 stranica?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ja zaista, ja samo mogu da kažem za sebe, ja sam videosamo ovaj deo kao dokazni predmet jer ja nemam vremena sa gledam sirovu građu. Ako gospodin Tomanović ima 198 stranica, svih 198 će biti dostavljeno gospodinu Najsu da može iduće nedelje da pita svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Sada prekidamo sa radom i nastavljamo sledeće nedelje, u utorak u 9.00 ujutro.